Контрольни экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ★ ШИНАРА, 23 ЯНВАРЬ, 1990 ШУ. ★ № 9 (7822). ★ Мах 3 кеп.

ЛаьрхIар кхоачашду

Общественни кхачан Гудермесски комбината болхлоша ханал хьалха кхоачашдир шийттлагIча пятилеткан дитьлагIча шера декхараш. ЛийрхIачул совгIа цар хьаьий 38 эзар сома маьха продукци, хIаьта товарооборота план 104 эзар сом тIехкхоачашъяьй.

Щена пайда баккхарах йола план 122,7 процент кхоачашъяьй комбината коллективо. Уж дерриге къахьегарна толамаш доахача даькъе доккха хьинар гойтарех ба социалистически яхье хьалхарча мугIарашка болаш хьабоагIа Джантаева Фатима, Зузуева Хаьди, Корниенко Зина.

Грознера Орджоникидзе водачоя Яндаре чуверззача наькъа аьрда оагIорахьа шурий ферма го йиш я. Назрановски района совхоз-техникума я из. ТIехьвоал-воала республика а района а кулгалхо каст-каста цига чуверзаш воландаь дий а хац, цхьабакъда, массехана цIена, лостам болаш хул цун ков-карта. ТIатеIIа къахьега хул нах а. Цудухьа хIара шера толаме кхоачашъю ферма коллективо пачхаьалкхенна шура дIаллара планаш а. Масала, соахкаръяр ноябрь бетта 25-гIа ди хьатIанкхоачаш кхоачашйир.

Дика хьокхамаш гойташ къахьег укх Iаи деношка а. Денгара ди ме доал тIанкхеташ я хIара кхоабача Iаттагара йоакчха шура. Соахна шу чакхдоалаш дийнахьа йоаккхар 5,2 килограмм хиннаяле, хIанз 5,4 килограммага дIанкхоачаш лакхъеннай.

Дукха ба цу ферме хьаьнала къахьега нах. Масала, боахама толашагIа болча доярκашта юкъейоагIаш йола Баркинхоева Фадиман. Казахстанера цIаенача хана денз цу ферме къахьегаш хьайоагIа из.

Иштта къахьегама ветеран ва пхийтта шера цу ферме болх беш вола скотник Ганиев Махьмад-Гири а. Доакъар хьатIадара, из хьайбашта диллара, доахан латта помещенеш цIенъяра график толхаяь цун бехк болаш, моттиг хиннаяц.

Уж санна шоай декхарех геттара дика лоархIабу оператора а учетчика а балхаш ду Баркинхоева Раиса, слесарь-сантехник Ганижев Хьусен, тракторист Даурбеков Юнас, кхыбараш. Толамаш дахе ферма коллектива доккха новкъостал ду цар а.

Х. МАГОМЕТОВ.

СУРТАШ ТIА: Совхоз-техникума шурий ферма болхлой (аьрдехьара аьттехьа) М.-Г. Ганиев, Б.-Г. Гандалоев, Х. Ганижев, Ю. Даурбеков.

И. ПЛИЕВА сурташ.

Азербайджанеи Арменеи халкъашка

Укх халача хана тхо кхайк, Азербайджанеи Арменеи гражданаш, шун хьаькъалга, шун дегашка, шоай халкъий, вай ерригача дуккхача къамех латтача Даймехка кхела хьалхашка бехктокхаме хулга дехаш.

Советски наха чIоагIа новкъа долаш, халахеташ тIайнйцар Баку, Азербайджане нах бахача пункташка, хIаьта иштта, Армене цхьайолча районашка хинна трагически событеш. ЦIий Iодахийтад, цIенош довхаш къиза нах боабаьб. Герзи боеприпасаши хьаяхар духьа тIема объекташта, чурча гIулакхий учрежденешта довнаш деш латт. Цу а вокх а республике боевикий группаш вIашагIъехк. Вайна геттара чIоагIа деза дола СССР Пачхаьалкхен доазув телхаду.

Мехка геттара чIоагIа раьза бац экстремистий низаша бехктокхам кхета ца беш чакхдоахача зуламерча гIулакхашта, къиза низ бара, вандализма факташта, иштта наха новкъа да бехк боаца нах боабеш латташ хилара. Цу довно эггара хьалха бале кхоачаду бераш, кхалнах, къоаной, иштта боабеш латт шун къонгаш, мехка кхыча халкъий бераш, эскаре гIулакхаш деш бараш, правоохранительни органий болхлой. Цо доккха зе ду халкъа боахама. ЛаьрхIа варгвоацаш доккха зе хул къамашна шоаш вIаши дувцар кхетадара, вIаши гIулакхаш леладара — советски халкъий дезала нравственни кIийлен.

Из иштта дIаходахийта йиш йолаш дац! ФуннагIа а моллагIа а даь соцае еза къовсама, шоашта товр дара, къизала гойтара талгIе. Вай лаьтта цхьаккха дигча а зуламаш дайта, нахага бала лайта, цар ираз доадайта йиш яц. Цхьанне а бокъо яц къаман дог-уйланах пайда а нийбеш, нах боабайта. Нагахьа санна, таханарча трагеден никъ ца бехке, цунах къаман катастрофа хила тарлу.

Советски наха кхета а деш тIанийцар Нагорно-Карабахски автономни области хIаьта иштта Азербайджана, Армене цхьайолча районашка чрезвычайни хьал оттадарах дола СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указ. Цар из лерхI баккханза ца боалаш нийса баьккха гIа санна, иштта вайгара дIадех хьадда дола гIулакхаш чакхдоахилга. ХIаьта мехка кулгалхоша дIахойт, эшаш дола де дезараш тIаэцаргдолга.

КПСС Центральни Комитето, СССР Лакхехьарча Совета Президиумо, СССР Министрий Совета тIахьех шо дерригаш — азербайджанцаш, эрмалой, маIанах, кхалнах, къоаной, кагирхой — хьаькъалерча оазага ладувгIара, экстремисташ юхатохара, провокатораш гучабахара, къизал гойтараш соцабара, Iехабаьраш дIакхетабара. Оаха тIахьех шо машар а правопорядок а меттаоттаеча мехка кулгалхоша правоохранительни органаша, ЛИВД, эскара Советски Эскаро, пограничникаша мел деш дар хьаллацара.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТ | СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМ | СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТ

Мишта Iангара доах хьайбаш

Эргалонаш гуш

Дикка никъ бе беза Грозненски района «Куларинский» совхоза № 2 йолча шурий-товарни ферме кхачале. Керда диллача лаьво цхьан бесара дерзадаьд цун ков, хьайбаш чулаттача корпусий тховнаш, гонахьа дада кхаш. Дега тоам беш а самукъадоаккхаш а да гуш дола сурт.

Массехк шу хьалха районе дикагIъярех цаI яр ферма коллектив. Пачхаьалкхен планаши социалистически декхараши цахаддаш тIехкхоачаш а деш, толамаш доахар цо. Укхаза болх беш бар йоккха опыт йола доярκаш. Царех цхьабараш хIанз пенсе бахаб, хIаьта вожаш тахан а тIехь шоай атта доаца декхараш кхоачашдеш ба. Районе меттел ерригача республике а дика йовзаш хиннача Ленина орден а кхыдола совгIаташ а леладеча доярκас, хIанз ферма бригадир хьожаяьча Кадырова Яхас дувц.

— Хьайбаш дика Iангара даха таронаш корaяьй тхона, нах тIатеIIа къахьегаш ба, хьалха нийсадлнийта кхоачамбоацараш дIадоалаш латт.

МалагIа кхоачамбоацараш да ферма кулгалхочо дувцараш? Уж дукхагIча даькъе дувзаденна дар дулхи шурен йоаккхалга чIоагтIа лаьгIденна хиларца. Цунга хьежжа лоха дар болхлой алапеш. Цудухьа раьза бацар нах, леткъар уж. Цхьабакъда, царгахьа лерг хьокхаш, коллективана хетар фуд хара сагота волаш саг вацар укхаза. ХIанз совхоза кулгалхойи цхьабола специалисташи хувцабеннаб, кердачар дукхагIа теркам тIабохийт хьайбаш леладерий хьашташта, хьайбай боахама. Хьал тоадала доладеннад, дийцад къамаьлаш, дIадаьннад дегабуамаши озабезамаши. Дале а, цхьан дийнахьа дIадоаккхалой иштта кIоаргденна лазар.

— ДIадахача шера оаха кхоачашъяьяц шура яккхара план, — йоах Яхас. — Иштта лоархIадаьдац тхо хIара кхоабача Iаттагара шура яккхара оттадаьча декхарах а. Бахьанаш дукха да. Керттердар — доакъара база эсала хилар. Соахка, июлагара денз ноябрага кхаччалца доахан доажадаь моттигаш геттара во яр. Баьццара конвейерга даха дог дацар. Иштта аьттув балaнзар дика силос Iалашъе а. ХIаьта хIанз хьайбашта оаха луш йола сенаж дукхагIча даькъе баIаши йоархIащи юкъеувш я. Цу тайпара доакъар да-кх А. Дубаев керте латтача звенос кийчдаьр.

Бригадира аьннар хьаллаьцар ферма кхыча болхлоша. Цар дийцар коллектив тIехьаюсаш хилара бахьанащ мичахьара хьадоагIаш да. Бизза теркам тIабахийтац укхаза Iул тоадара. Масала, доярκий А. Вахаевай группе 16 етт мара бац, царех шиъ цамогаш ба. Мадарра аьлча, группа бIарчча яц. Цхьабакъда, эшачарна когаметта дIаоттаде доахан доацаш да. Ираза, дукха ха йоаццаш бIаь шинар нийцад совхозо.

Промфинпланага диллача биъ бIаь етт хила беза ферме, хIаьта уж укхаза 230 мара бац. Оттадаь декхар кхоачашдара эггара кIезигагIа яьккхача а, хIара кхоабача Iаттагара 4500 килограмм шура яккха езар. Ай, из-м, укхазарча хьалашка хьежача, бога чу буц яьлча а, хургдоацар ма дий! Кхы мел дар ца дийцача, доахан кулг-кара детт укхаза.

Иззача механизацех хIанзарчоа дувца а лоархIабац укхаза. Из дош эттан къоастаде дезеи куклий ха яле а, дикалгахьа хулаш хувцамаш дац. Соахка бIаьсти ваакумни линни йилла йолаяй ферме, цхьабакъда, из болх хIанз а чакхбаьннабац. Цул совгIа, хьадоагIаш хий дац укхаза. ТIаккха малагIа пайда эца йиш я ваакумни линех?

— ТIаькха, арендага довлара уйла яьйий оаш? — аьнна, хьаттар оаха Яхийга.

— Тха ферме цу хьисапе болх беш яр Г. Дасаева бригада я, — аьлар Яхас.— Цхьабакъда, ледара къахьегар арендатораша, боахама зе дора. Цудухьа совхоза администраце хоададир цунцара договор. Аз ях: арендага довлара лаьрххIа хьалаш эш. ХIаьта хозахета, духхьал цхьа хIама ду аьнна моттийта из гIа баккха ловш дац тхо. Тоъаргда эксперименташ чакхъяха.

Акаева тхона йовза массехк шу да. Хьалха лоархIаяцар из кулгалхой ледарлонаш ювца, бехкебарий цIераш яха. ХIанз хувцаеннай цун оамал, майрра хьадувц цо этта хьал. Кхыбола хьайбаш ледадераш а цунца цхьан дагара ба. Цу дерригне цхьацца хувцамаш деш латт хьайбаш ледадерий вахаре.

— ХIара дийнахьа цаIи ахи тонн гаргга шура йохк оаха пачхаьалкхенга, — йоах Яхас. — Иштта болх бой карарча шера хьалхарча квартала декхараш кхоачащде аьттув баргба тха.

Халонаш дукха яле а, кхоаенах бIубенна тешаш я ферма коллектив. Наьха дегашка йижа йис яшаш йоагIа, гIулакх тоадаларга чIоагтIа сатувс цар. Хьагучох, толамашка бода никъ корабаьб укхазарча хьайбаш лeладерашта. Долче, хьаллаца беза-кх уж.

М. ГАДАЕВ,
М. КАРТОЕВ.

ОБЛАСТНОЙ КОМСОМОЛЬСКИ КОНФЕРЕНЦИ

ДIадахача шоаттадийнахьа Грозне театрально-концертни зале хилар Нохч-ГIалгIай областной комсомольски организаце XXI конференци. Комсомола обкома отчетни доклада информаци йир ВЛКСМ обкома шоллагIча секретара Л. Мигуновас. Отчетни доклад кепатеха хьалхагIа араяьккхаяр «Комсомольское племя» яхача газета тIа. Делегаташта дIайовзийтар иштта ревизионни комиссе отчет а.

Областной комсомольски организаце отчетни хана баь болх бувцаш къамаьлаш дир: ВЛКСМ Грозненски горкома хьалхарча секретара А. Осмаева, госуниверситета студпрофкома председатела Г. Эльмурзаева, «Комсомольское племя» яхача газета редактора В. Литвиненкос, Сунженски районерча «Заветы Ильича» яхача колхоза ВЛКСМ комитета секретара Я. Базгиевас, комсомола Шалински райкома хьалхарча секретара Л.-А. Сайдаева, «Грозненский» совхоза арендни коллектива кулгалхочо Х. Абдулкахирова, «Кругловский» совхоза шурий-товарни ферма учетчика У. Темирсултанова, Старопромысловски районерча хьехархочо Н. Изображеновас, «Красное знамя» яхача гудермесски городской газета болхлочо Л.-А. Бетельгареева, ВЛКСМ Шатойски райкома хьалхарча секретара А. Ибрагимова, госуниверситета студента А. Котиева, Назрановски районерча Плиевски юкъерча школа дешархочо З. Горчхановас, «Грознефтеоргсинтез» яхача объединене комсомола комитета секретара заместителa К. Хаджиева, «Горец» яхача совхоза керттерча бухгалтера С.-А. Аутаева, комсомола Заводской райкома хьалхарча секретара С. Петухова, ветераний республикански совета председатела В. Филькина, бIухочо - интернационалиста М. Абубакарова, пединститута доцента В. Акаева, Гудермесерча дешархочо З. Куразовас, Ножай-Юртовски районерча хьехархочо М. Эльсункаева, «Грозненский» совхоза парткома секретара И. Амерхаджиева, Ачхой - Мартановски районерча хьехархочо Д. Янурсаева, «Грознефтеоргсинтез» объединене ВЛКСМ комитета секретара А. Спиридонова, комсомола Шелковской райкома шоллагIча секретара В. Янченкос, КПСС Урус-Мартановски райкома инструктора М. Мамаева, мехкдаьтта института студента С. Генердукаева, бIухой-интернационалистий республикански совета председатела Э. Х. Зулаева.

Дийцача дешах XXI областной комсомольски конференце тIайийцар Азербайджанеи Арменеи кагирхошка дола машара наькъаца къамашта юкъера дешаш къоастаде, шин халкъа юкъера дикача лоалахой хьисапера вахар чIоагIде дерригаш низаш оарцагIдаха уж тIахьехаш дола кхайкарал.

Конференце делегаташта хьалхашка къамаьл дир КПСС Нохч - ГIалгIай обкома хьалхарча секретара Д. Г. Завгаева. Цо жоп делар делегаташа тийннача дуккхача хаттарашта.

Бераштеи кхувшбоагIараштеи кхетам балара, къона саг хьалкхевара проблемашта хетадир ший къамаьл ВЛКСМ ЦК секретара И. Н. Никитина.

Конференце хержар областной комсомольски организаце кулгалду органаш, хIаьта иштта ВЛКСМ XXI съезда а РСФСР комсомольски организацей съезда а делегаташ.

XXI областной комсомольски конференце балха дакъа лаьцар КПСС ЦК партийни строительствая кадрови балхен отдела ответорганизатора В. Ф. Малаховске, парте обкома шоллагIча секретара П. Н. Громова, НГIАССР Министрий Совета председатела М. А. Керимова, парте обкома секретара В. А. Алехина, КПСС Грозненски горкома хьалхарча секретара В. А. Куценкос, хIаьта иштта республика городскойи районнии парторганизацей кулгалхоша, ВЛКСМ ЦК болхлоша.

Обкома цхьоалагIча пленуме ВЛКСМ Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретарaлла хержав Х. Бугаев.

РСФСР ХАЛКЪА ДЕПУТАТАШ ХАРЖАРА ЙОЛЧА ОКРУЖНОЙ КОМИССЕШКА

№ 885 йолча Наурски территориальни округе гIолла

Апазова Падам Салмановна, 1955 шера яь йола, «Комсомольский» совхоза кадрай отдела инженер, парте яц, Наурски района Правобережни яхача юрта яхаш я.

Ахмтханов Рамзан Мухадиевич, 1953 шера ваь вола, Шелковской районни СЭС керттера лор, парте вац, Шелковской станице вахаш ва.

Балмасов Николай Тойшилович, 1950 шера ваь вола, «Шелковский» госплемзавода директор, КПСС член, Шелковски района Бурунни яхача юрта вахаш ва.

Борщев Николай Николаевич, 1935 шера ваь вола, ст. Гудермес локомотивни депо машинист, КПСС член, г. Грозне вахаш ва.

Курмахамадова Румайзат Зминаевна, 1960 шера яь йола, «Россия» яхача колхоза доярка, КПСС член, Наурски района Мирный яхача хуторе яхаш я.

Махцаев Кахир Абдулкадырович, 1953 шера ваь вола, мединструментий Гудермесски завода цеха начальник, КПСС член, г. Гудермесе вахаш ва.

Просвиров Анатолий Алексеевич, 1946 шера ваь вола, КПСС Наурски райкома секретарь, КПСС член, ст. Наурске вахаш ва.

Супьянов Рамазан Магомед - Заидович, 1950 шера ваь вола, «Надтеречный» АПК генеральни директора хьалхара заместитель, КПСС член, Надтеречни района Знаменское яхача юрта вахаш ва.

Хусиева Мария Махмудовна, 1940 шера яь йола, Надтеречни центральни районни больница лор, КПСС член, Знаменское яхача юрта яхаш я.

ХОАМ

РСФСР, НГIАССР Лакхехьарча Советий халкъа депутаталла кандидатий теркамга!

КПСС Нохч - ГIалгIай обкома идеологически отдел парте обкома марксизма-ленинизма университетаца цхьана чакхдоаккх РСФСР НГIАССР халкъа депутаталла кандидаташа хоржамий кампани йолча хана де дезар хьехара дола дешар.

Дешара планагIа лаьрхIал ер предметаш Iомае — «Советски общества политически система», «Социальни психологе кIийленаш»; «Хоржамашта хьалхара кампани», яха гIулакхацара ловзараш чакхдаха иштта кхыдараш. Уж Iомабу цар профессиональни компетентность лакхъяра, депутаталла кандидатий практически опыт хилийтара, хIаьта иштта, пар политически культура эргаяккхара а.

Занятеш чакхйоахаргья КПСС обкома политически дешара ЦIагIа (ЦIеча фронтовикий ул., 21).

ЛадувгIарий организационни собрани 1990 шера 24 январе 14 сахьат даьлча хургья.

КПСС обкома идеологически отдел.

«Фусам-2000»: таронаши проблемаши

«ДIаьха сом» цIагIа а даккхийта йиш я

Малгобекски район — цхьан хана цIихеза мехкдаьттахой район. Дукха йоаккхар укхаза юрта боахама продукци а. Бакъда, дIанхар шераш, кхом боацаш эксплуатаци ярах кхоачаделар мехкдаьтта. Атта сий даккха а совгIаташ нийде а тIехьабаьннача функционераша массанахьа а комсаш кхее а болабенна, кегар хьабир юртбоахаме. Наха деза е дезац ца хоатташ дукха эксперименташ чакхъяьхар укхаза, дукха хилар тайп-тайпара программаш. Амма, царех цхьаккха а яцар наьха йоакхо яра тIаерзаяь. Цудухьа шерагара-шерага дукхагIа хьаIовра социальни проблемаш. Къаьстта халача эттар нах фусамашца Iалашбара дош.

Перестройкас хьадийллар социальни дешаш къестадара моттигерча Iаьдала бIаргаш. Районе оттайир «Фусам-2000» яха йоккха программа. Хеталора хIанзмукъагIа цу даькъе ша бешар, аьнна. Цхьабакъда, халахете е, из нийсдаланзар. Программа-м оттаяьй, бакъда, из кхоачашъеш саг вац.

— «Фусам-2000» яха программа толаме кхоачашъяра хIара шера 18000 квадратни метр фусамаш хьалъе еза оаха, — яхаш дувц Малгобекски горисполкома председатела заместителa, горплана председатела У. Алероева. — ХIаьта дIадахача 1989 шера оаха хьаьяр 6000 квадратни метр пачхаьалкхен секторeи 3100 квадратни метр частни секторeи мара хиланзар.

Хетаргахьа дувца эшац, цу темпаца программа кхоачашъе гаьна да. Цу тIа из декхар кхы а чоалхане дийрзад къаьнарча МагIалбике соахка лаьтта такхарах. Укхазара кхычахьа баха ховшабе беза нах. ХIаьта царна кхы тIа а 10000 квадратни метр фусамаш хьалъе еза. Иштта латтача хьала бахьанаш дукха да. ХIанзалца хьа цхьа прорабски участок мара, ший гIишлон организаци йоацаш хиннай Малгобекски район. Къаьстта эсала хилар программа кхоачашъеча района агропромышленни комплексо юкъеэхьош дола дакъа. Цхьаь цаI боахам пайда беш бац. Цудухьа гIишлош хьалъяра фонде кхоачам хиллал ахча дIахьожаде вIаштIехьдаланзар. Тийшаболх бир района цу бехктокхаме гIулакха юкъе дакъа лаца дезача республика министерствашa а ведомствашa а. Масала, «Грознефть» объединене кулгалхоша дош деннадар 1989 шера лаьтта такхача моттигашка бахача ший мехкдаьттахошта лаьрхIа 100 квартирах латта цIа хьадергда, аьнна. Укхаза бахараш, дукхагIбараш, ха яха нах, мехкдаьтта промышленноста ветеранаш ма бий. Бакъда, объединенес кхоачашдинзар ший дош. Иштта шоай деша дай хиланзар республика торговле министерства кулгалхой а. Уж декхарийла бар соахка хьал а яь, гIишлон материалаш йохка тика керда хьаеш латтача Зязиков-Юрта болх бе йолаялийта. Моттигерча Iаьдало ханнахьа хьакъоастадаьдар цу гIулакха министерствана эшаш дола лаьтта а. Цхьабакъда, хIанз а тIехь, наха чIоагтIа эшаш йола тика хьалъе бола а беннабац уж.

Цу тайпара кхочамбоацараш кIезига нийсденнадац дIадахача шера. Амма, вай къамаьл царех хургдац. Вай дувца деза, аьнна хет сона таханарча денах лаьца. ТIаккха йолаш йий районе гIулакх бокъалгахьа даккхара таронаш? МалагIча наькъашца кхоачашъе лерхI укхаза нах фусамашца Iалашбара программа.

Таронаш йолаш я. Из кхоачашъяра цхьа никъ ба района организацеша, предприятеша, совхозаша хозспособагIа гIишлош хьалъяр. Дувцаш дар Iалаьмате пайдане гIулакх долга тешалдеш дола масалаш лаха гаьна ваха а везац. Уж укх районе долаш да. Масала, 1989 шера денз ший болхлошта хозспособагIа цIенош де йолаеннай «Малгобекнефть» НГДУ.

Соахка денз хозспособагIа фусамаш хьалъе йолаеннарех я Малгобекски УБР. 1989 шера цар а шоай болхлошта дIабеделлар керда хьалдаьча бархI квартирах латтача цIен дIоагIаш. ХIаьта тIайоагIача хана, хIара шера наха цу тайпара совгIаташ кийчде дага а ба укхаза.

ГIадвугаш хIама да цар масал, опыт района кхыча организацей, предприятей, боахамий кулгалхой дIаэца болабалар. Ше Iойиллача денз духхьашха бахача наха фусамаш хьалъе йолаеннай Грозненски газчакхйоахача завода чуйоагIа Вознесеновски производство. 1989 шу чакхдоалаш дIадоладаь 18 квартирах латта цIа кхарча шера хьалдаь даккха дага ба вознесенцаш. Цул совгIа, из санна долча цхьаькха цхьан цIен хIанзлехьа лард елла а баьннаб укхаза. Тохаеннай хIанз совхозаш а. ХIара шера хозспособагIа шин квартирах латта иттитт цIа шоай къахьегамхошта хьалде лаьрхIад хIара совхозо.

1989 шера декабрь бетта денз районе вIашагIйоллаш я электроприбораш арахеца «Вайнах» яха завод. Тахан, хьалха РТП чу хиннача помещенена сихха реконструкци еш, кадраш Iомаеш боахк укхаза. Иштта 1990 шера болх бе йолалургья Орджоникидзевски завода «Таппаз» яха филиал а. Уж керда организацеш Iояхкарах пайда баргба района нах фусамашца Iалашбара программа кхоачашъеча. ХIана аьлча, цар лерхI цу гIулакха шоай хьинаре дакъа юкъедахьа. Доккха новкъостал хургда района керда СМУ-12 яха гIишлон организаци вIашагIйоллларах а. Дукха болх бе лерхI гIишлонхоша укх шере а. Декабрь бетта эксплуатаце дIалургья керда маьхк ю завод. Керда Зязиков-Юрт хьалъеча дукхагIдола дукъ а царна тIалатт. Укхаза 1990 шера цар хьал а яь, йистейоаккхаргья 140 моттига лаьрхIа бархIшерара школа, 90 моттига лаьрхIа берий беш, 100 моттига лаьрхIа фельдшерско-акушерски пункт. ЧIоагIа ловра вIашагIъеллача юххьанца денз гIишлон организацена механизмаш, транспорт ца тоъаш хиларах духьалъэйтта халонаш дIаяхара района а республика а кулгалхой тохалоре.

ХIаьта бухсоццаш программа кхоачашъяра цхьа тароиндивидуальни хьисапе цIенош хьалделга дегIадоаладар. Укх шера частни секторе гIолла 3000 квадратни метр бахача наха фусамаш хьалъе дага ба районе. Цу гIулакха лаьрхIа наха дIатийннад дукха ссудаш, чакхйоах эшача гIишлон материалашца уж Iалашбара мероприятеш.

Из дерригa а дика да. Цхьабакъда, моллагIа а керда методаш юкъейоалаярах, керда организацеш хьаярах хIама хургдац, нагахьа санна из дерригa а хьаде нах ца хуле. Сона хетачох, фусамаш хьалъяра программа кхоачаш ца яра керттера бахьан укхаза болх хьабе гIишлонхой ца хилар да. ХIана нийслу из? ХIара шера бIаьсти хьа ма яьллинге а, цхьан Малгобекски районера вай мехка кхыча областашка подрядагIа цIенош, соцкультбыта объекташ, коровникаш, кошараш, складаш хьалъе дIавода шиъи ахи эзар совгIа саг. Уж бац цхьа моллагIа бола болхлой. Уж ба дикагIбола плотникаш, каменщикаш, штукатураши маляраши, монтажникаш. Iуйрийна сецца балха арабаьле боад къовлабаллалца къахьег цар цигача, сихеи дикеи хьалъю объекташ. ХIаьта къахьегарга хьежжа доккхий алапеш а нийду. ТIаккха, мел боккха гIишлонхой низ бар из района, нах шоаш бахача моттигашка болх бе сайцача. Уж раьза а бар шоай цIен, дезалашта юхе совца. Цхьабакъда, царна дика гу мел лоха алапеш нийду вай цIагIа пачхаьалкхен гIишлон организацешка къахьегараша. ТIаккха нийсагIа хургдацарьтеш, кхыча вай мехка областашкеи краяшкеи санна, Малгобекски района кулгалхоша а фусамаш хьалъеш боахкача наха аккордно-премиальни нарядаех алапи тийлача? Хургдар. ДукхагIа ахча даккхийта нахага. ТIаккха гургда шоача мел сиха урагIъухаргда керда цIенош, соцкультбыта объекташ. Шоай цIенош, дезалаш Iо а кхайса района а республика а арахьа дIабаха безам бараш дукха хургбац.

Из лоархIаме хIама дIатIаэцара района кулгалхошта аьттув луш, Iалаьмате дикеи нийссен решени тIанийцай дукха ха йоэццаш КПСС Нохч-ГIалгIай обкомо: аккордно-премиальни хьисапе алапи а телаш подрядагIа наха гIишлош хьалъе бокъо ялар. Парте обкомо кхайкарал даьд кхыча областашка дIаухача нахага шоай цIагIа къахьега совцар. Со теш, хIара шера Малгобекски районера дIаухача шиъи ахи эзар совгIа волча гIишлонхочо из кхайкарал хьаллоацаргхиларах. Цунца дувзаденна, шоана цIаькхаза а кердабаккха безам ба са цхьа хоам: **укх шера 24-ча январе г. Грозне В. И. Ленина цIерагIча культура Дворецe дийнахьа 11 сахьат даьлча хургда КПСС обкома секретарий, парте горкомийи райкомийи секретарий, гIишлон организацей кулгалхой кхычахьа къахьега дIаухача гIишлонотрядий болхлошцара вIашагIкхетар.** Цига белгалйоахаргья республике хьалъе еза объекташ, балха хаьдда хьалаш.

Х. ШАДИЕВ.

Партийни вахар: балха стиль

Коммунистех тийша дукха да

Тхоай завода бригадашка, участкашка лелача хана лоаладаьча кIалах хIамаш еча литейни цехе чу ца эттача Iелац со. Са айлу са цу чу болх беш боахкача наха бIарахьежача, царга ладийгIача, царца дагаваьлча. Укхаза гургвац шоана киса нулгаш а дехка цIъа Iоаравар волча водаш. тIаккха хьаллардвар волча водаш лела саг. Укхаза гургвац шоана смена тIехьависа хьавена е ханал хьалха чуваха кийчлуш вола болхло.

Цунца дувзаденна да кхы мел дола гIулакхаш а. Эггара хьалха перестройка мух чу а кхаста, госприемка, хозрасчета самофинансировани юкъе а яьнна ерригга завод «хорш» еча санна халача хьале эттача хана а шийн болх цIена а тешаме а дIахьош, продукце дикал лакхъеш а планаш тIехкхоачашъеш а хьайоагIа из коллектив. Завода подразделенешта юкъерча социалистически яхье хьалхале лелаечарна телаш йола премеш а цу цехе «прописка» яь я. Цхьаь цаI квартал дIайодац цо хьалхара моттиг а хьалхара преми а ца йоаккхаш. Дунха ха йоацаш цу тайпара яьккха шоай аргIанара премиНохчече лаьтта такхарах зе хиннача наха дIаяхьйитар литейщикаша цу тIа шоаш цхьан дийнахьа доаккха алапи IотIа а теха.

Массарел дикагIа чакхдаьккхар цар дIадаха 1989 шу а. Планал 852 эзар сома маьха йоагIача 883 эзар сома маьха арахийцар товарни продукци. ТIехьхоачашийр номенклатурех мел йолча изделей планаш а. Лакхденнад наьха алапеш а 250 — 300 сомага кхаччалца. ХIаьта, болх хала бале а, экологически цIена йоацарех из цех лоархIе а балхара дIа а ваьнна цигара саг дIавода аьнна ца хоза дукха ха я заводе. Цу тIа, зIамига мичай из коллектив — 100 совгIа саг ва цу чу болх беш.

Бакъдар аргда аз: перестройка Iаяха дукха хоалуш яц тха заводе, ерригга из хьанйицача. ХIаьта а цу аз ювцача цехе из хиннаяц оалалац сона. ХIана аьлча, из йолаялалехьа цу чу даьллар бIаргадайнад сона а кхыча заводчанашта а. Къаьстта воча хьале яр кIала лоаладу участок. Нах дIаудар цигар кодилг бе боаллабе а Iомабалалехьа. Алапеш а хIаьта балха хьашташ а дацар, уж шоай балха Iаяха тIера хулийтарболаш.

ХIанз болх бе саг воацаш шел а бале латта «ей» бIаргагургбац шоана цу цехе, сеца латташ пресс а гургъяц.

Фуд цу коллектива низ телар, из перестройка наькъ тIа яьккхар? Оаха тхоай партбюро уйла а ю цу деша, дух тIа дала а гIерт, хIаьта цига тхоашта гучадаьнна дика хIама ерригача коллектива дIахайта а хьож. КПСС XXVIII съезда кийчоеш тхоашта хьалхашка латтача декхарашта хетаяь укх деношка оаха яьча тхоай заводской партийни собране а йийцар оаха цигарча цеховой парторганизаце балха опыт.

Фуд оаха эггара хьалха цу цехерча партийни организаце балха стиле зийнар а тхона пайдане хетар а. Чкъаьра кертагахьара талх, яхаш «альтернатива» йоацаш цхьа кица да. Нагахьа санна из йолаш яларе: «Чкъаьра кертагахьара тоабала болалу», — ала йиш яр. ХIана аьлча цу «керто» толхадаь а да дукха хIамаш, тоадаь а да. Вай ювцача цеха партийни организаце секретарь Цароев Мухьмад цу шоллагIча категорех болча нахах саг хилар да эггара хьалха теркал де дезар. Шийна гонахьа боахкараш санна болхло из хиларца (слесарь-наладчик ва из шоай цехе) дий а хац: дика йовз цун болхлой уйлаш, фийла сакхет царна дагарчох, царца са доах, ца хаддаш царна юкъе ва. ЦаI из. ШоллагI-дале, цехе мел йолча юкъарча организацей а цар органий а (профсоюзни, комсомольски организацеш, къахьегама коллектива совет депутатски группа) барт вIашкаоза нарагIдаьннад цун. Ерригача коллектива дIа ца хайташ ХIаьта нахаца дага ца воалаш цаI хIама дIадоладац секретара ше а, из никъ кхычарна а хьех.

Наггахьа мара «къайла» собрани йиц цехе. ДукхагIа яраш йийла, массане а дакъа лоацаш а дагардар дIахьа оалаш а хул уж. Цу тIа, оалаш дола бакъ дош мелла из «къахьа» хиларах гуччахьа а хIаьта из дIахозана адресата пайдане хилда хьо, аьле а оал. Аз айса дуиха пайдане хIама хьаэц цу цехе цу тайпарча хулача собранешкара.

Дикка практика, опыт йолаш нах ба цу организацера дукхагIбола коммунисташ шоаш а (8 ва уж). Царех эггара хьалха цIераш яха мегаргьярех ба цеха начальник Цуров Батарбик, литейщикаш Ильмасов Ваха, Маматиев Мухьмад, тIахьожамхо Гизатулин Мубаракша, электромонтажница Аушева Роза, кхыбараш. Цар шоашнара хьокхам тел гонахьарчарна къахьегамца, юкъарча вахаре дакъа лацарца, хьехама дош аларца. Лоацца аьлча, коллектива хьалхашка шийн сий лораде а лакха лоаттаде а гIерт цу цехера хIара коммунист. Наха из зу а зув.

Хьалха ийна а бIеха а хулар цу цехе (вай аьннача тайпара цу чура производство ше а ма йийн Iаяха цIена йоацарех). ХIанз ца хаддаш шо-шоай аргIах субботникаш, дежурстваш а деш лостам лелабу литейщикаша шоай помещенешка. Гаь йоалла хий мела аппараташ оттае моттиг кийчъеш а хIаьта шоай душ хургйола таронаш лохаш а ба уж укх деношка. Завода дирекцена хьалхашка а увттаду цар шоай социально-бытовой хьаштех лаьца дешаш. Масала, чIоагIа эшар литейщикашта салоIа цIа. Со теш, цу гIулакха дирекци оарцагIъяргхиларах. ХIана аьлча, дикагIа болх бечарна — дукхагIа алапи теларца чакхдала йиш йолаш дац производственни гIулакхаш. Оаха тхоай партийни терками а хулийтаргда из гIулакх ца хаддаш.

Иштта я-кх, зIамигача цеховой партийни организаце коммунистий хьалхаленца перестройка наькъ тIа дегIайоагIаш латта тха литейщикий коллектив.

А. МАНКИЕВ,
Назранерча ГI. Ахриев цIерагIча «Электроинструмент» завода партбюро секретарь.

Депутаталла кандидатех

Бакъдолчоа тIехьа ва

Ткъаь итт шу гаргга да СССР МВД лаьрххIа йола Баннински юкъера школа чакх а яьккха, Коригов Мажита Макшарип МагIалбикерча чурча гIулакхий отделе балха вена. Городерча дукхкхача наха дагадоагIа мел бIубенна кхоачашдора цо шийна тIадилла моллагIа декхар.

Ха дIа ме йода кIоарглора Коригова профессиональни говзал. СССР МВД Академе Ростовски филиале деша а ваха, юрист хул цох. Балха тIа а лакхву къона специалист — уголовни розыска отделене кулгалхо хьожаву из. Хеталора, из а тIеххьара боарам бац, аьнна. Цхьабакъда, вай вахарца нийслуча тайп-тайпарча ийрчача хIамашца, машар ца беш а лира къовсам лоаттабеш а вола Макшарип бIарга яха хIама санна новкъа ва атта баха, кхычар хьакъ даа гIертача цхьаболча наха. Цу хана каст-каста хулар цу тайпара моттигаш. Цох лаьца дика яздаьд «Травля» яхача статья тIа «Правда» газета болхлочо А. Грачева.

Халонаша юхатохац Коригов, хьалха санна бакъдолчун тIехьа латташ хьавоагIа из. Хьажал, фу яздаьд цох лаьца № 96 йолча Малгобекски хоржамий округе гIолла Нохч-ГIалгIай халкъа депутаталла кандидат из оттаваьча № 18 йолча юкъерча школа даьй-ноаной комитето а технологически транспорта управлене коллективо а: «Общество дегIа ца ухаш лаьттача шерашка зуламе хIамаш леладаьча цхьаболча гIулакха тIарча нахаца лира къовсам лоаттабеш хьавенав майор, милице отличник М. М. Коригов. Малгобекски ГОВД ше болх беча дукхача шерашка из хиннав участкови уполномоченни, уголовни розыска оперативни уполномоченни, БХСС группа воккхагIвола оперативни уполномоченни, уголовни розыска отделене начальник, хIанз дежурни инспектор ва».

Цу ерригача хана дикагIча оагIорахьа мара белгалваьннавац Макшарип. Даьхен хьалхашкара декхар дизза кхоачашдарах НГIАССР МВД, ГОВД, КПСС ГК, горисполкома тайп-тайпара совгIаташ тийннад цунна, республика МВД сийлен Улга тIа ваьккхав из. СССР МВД приказагIа цунна еннай кхаь степена «За безупречную службу», «Къахьегама ветеран» яха медалаш.

МалагIа белгалонаш йоахк М. М. Кориговх? Эггара хьалха белгалдаккха деза из шийн бехктохкам бовзаш, гIулакх цIена леладеш, харцонца шийн мотти кулгаши бIех ца деш, йоккха профессиональни говзал йолаш, бIубенна социалистически законноста тIехьа латташ, догцIенеи нахаца безамеи саг хилар. ХIаьта балха тIа культура лелаяра кхычарна масал гойташ ва из.

Мадарра аьлча, перестройка ха гаргакхийлачарех цаI ва Макшарип. ТIаккха таханара ди бахьан долаш къовсам лоаттабаьча наха хьалха мел атта хиннадац ховш ма дий вай. Цун хоржамашта хьалхарча программага хьежача дика гуш да мел дагадоахк цунна къахьегамхой хьашташ, уж лорадара низ-хьинар кходергдолчарех вац из.

— ВIалла дагадацар сона се депутаталла кандидат оттавергва, аьнна, — йоах Коригова. — Цудухьа хIанз а цхьа гIа хет сона № 18 йолча юкъерча школе хинна собрани.

Укхаза гулбеннараш МагIалбика малхбоалехьарча оагIорахьареи Бековичереи харжархой бар. Цар массане а дог раьза долаш хьаллаьцар Коригова кандидатура. Шоаш белгалваьккхача сагах, эггара дIайхагIдола дешаш аьлар школа даьй-ноаной комитета председатела С. Эгнева, хьехархочо М. Точиева, харжархоша М. Хамчиева, Б. Белхароева, Б. Евлоева, К. Цечоева, Ш. Коригова, кхычар.

Къаьстта массанена дегашка дийшар бусалба дин викало М. Нальгиева аьнна дешаш: «Вайна массанена дагадоагIа миштта хулар хоржамаш общество дегIаухачара сеца лаьттача хана. Иштта хов вайна мел «шийла» хулар цхьабола депутаташ. Халкъа хьашташ, цунна эшар, цун саготонаш теркал йицар цар. Партеси пачхаьхалкхенои дIаболабаьб сийлахь-боккха болх — перестройка. Аз доккхал ду, воашта ловш бола, мехка гIулакхашта юстарлаттаргбоаца нах Советашка харжа хIанз вайна бокъо яларах. Цу тайпарча нахах цаI ва аьнна хет сона М. Коригов. Цудухьа, берригаш тIахьех аз цун кандидатура хьаллацара».

Перестройко юкъеэзад тайп-тайпара социальни тIоанаш, айдаьд къаьст-къаьстача наьха хьинар. Цунна тешал деш да кхыметтел дин викалаца а тайп-тайпарча политически мероприятешка дакъа лоацаш хилар. Цул совгIа, шаьра ховш да М. Нальгиев воккха саг волга, наха хьалхашка дIа а этта цо доацар дувцаргдоацалга.

Школе хинна собрани кхоачам болаш яр М. Коригов депутаталла кандидат оттавара. Цхьабкъда, цун кандидатура кхы а цхьан моттиге — Малгобекски технологически транспорта управлене оттаяра вIашагIкхийтар нах. Цига а йийцар цун вахара дикагIйола оагIонаш, беркате гIулакхаш, из зуламхошца им дулларгдоацаш хиларах. Юха а цун кандидатура хьаллаьцар харжархоша.

Дикача а боккхача а дезала да ва Макшарип. Цун сесаг Закречун Iайшат «РСФСР школай заслуженни хьехархо» яха цIи лелаеш я. Дукхача шерашка моттигерча берашта математика хьехаш хьайоагIа из. Цун наькха тIа къег 111 степена Къахьегама Сийлен орден, медалаш. ВоккхагIвола воI Микаил МУТТ слесаралла болх беш хиннав, цигара М. Ломоносова цIерагIча университете юридически факультете деша вахав. Советски Эскаре гIулакх де вахача дешар юкъагIдаккха дийзар цун. Микаил цигара цIавера воккхагIвола сержант а коммунист а волаш. ХIанз юха а студент ва из.

Микаилца цхьан группа дешаш я КориговгIар йоI Марем, хIаьта Мадина Малгобекски горисполкома жилищни комиссе секретарь я, Радимхан, Мухьмад, ИбрахIим школе деша багIа.

— Се депутат хорже, сайна могаш дола новкъостал дергда аз дукха бераш долча дезалашта, — йоах Макшарипа. — Дика хов сона, цар вахар аттачарех доацалга.

ХIанз тIагIертта хоржамашта хьалхара болх беш ва Коригов.

М. ЭРЗИЕВ.

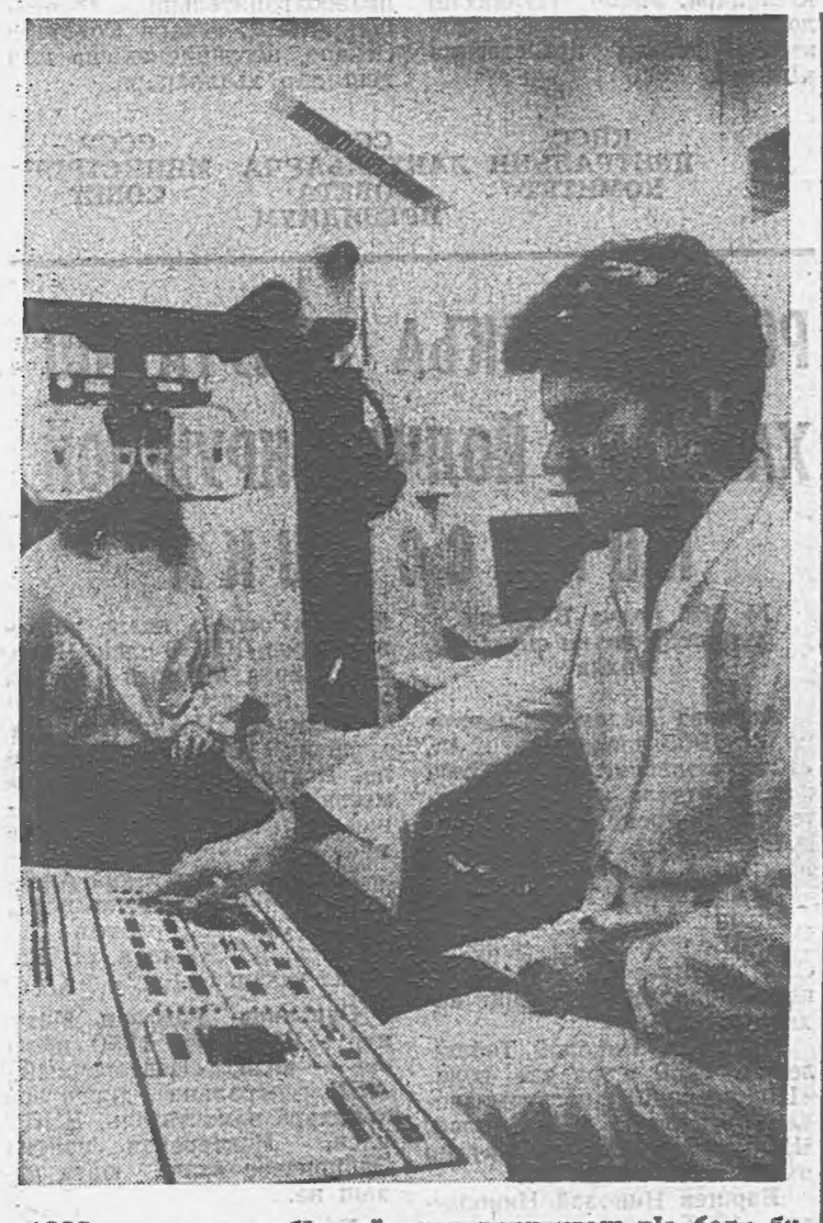

1988 шера июле бIаргий микрохирургех йола болгаро-советски предприяти хьаярах долча протокола кIала кулгаш яздир. Цун доакъошхой: «Балкантурист» яха фирмеи «бIаргий микрохирурги» яха советски доакъошта юкъера Iилма-технически комплексеи. Цар болгарски а доазол дехьарча а гражданашта офтальмологически новкъостал дара йола «Боцеф» яха фирма хьайир. Из улл «Албена» яхача дунен халкъашта юкъерча курорте, цо хозрасчетеи самофинансироваи принципаш тIа болх бу. Болгараша хьайийлар курортни поликлиника тоаяь яьнна йола оагIув. ТIайоатIача, хана керда больница хьаергья. Советски оагIоно из проектаца, оборудованеца Iалашъю. Дукха ха йоацаш центре эзаргIа йола операци йир, уж кхоачашъю советски специалисташа.

СУРТА ТIА: кердагIйолча аппаратурас нийса диагноз оттае а дарба де а таро лу.

БТА—ТАСС сурт.

Дикача нахах

БРИГАДА КУЛГАЛХО

Цу коллективе боагIача хьисапе мах а бу лоархIа а лоархI творчески къахьегаши шийн декхараш цIена кхоачашдеши вола саг. Аз ювцар я Гудермесски медицински инструментий завода коллектив. Дукхача къамех нах ба укхаза цхьа дезал санна барт-цхьоагIо йолаш къахьегаш. Дикадар а водар а цхьана декъ цар.

Иштта йолча коллективе пхийтта шу хьалха балха вера берашха кхийна зIамсаг Арцуев Асламбек. Безаме тIанйцар из машинашъераша. ТIаккха ученик тIачIоагIвир дикагIболча слесарашта. Хала хиларах бIу къожабеш воацилга а, хIама хара тIаккхувш волга а хьахьеккхар цо юххьанцадена, цудухьа сиха караерзайир цо шийн професси, тIаккха чоалхане а хала а йола оатхалаш хьае волавелар из. Шийн къахьегама никъ корабир Асламбека. Яхье хьалха а латташ, хьинаре къахьегарца сийдаьлар цун коллективе. Предприяте коммунисташа шоай мугIарашка дIанийцар из массава раьза а волаш.

Бригадни формагIа къахьегилга заводе юкъедоаладаь дукха ха я. Эггара хьалха цу кердача методагIа къахьега болабелар В. Кобелева кулгалдеча бригада слесараш, В. Межидов, А. Магомадов, Р. Семзаев керте латтача бригадай станочникаш. Цар дIадоладаь дика гIулакх хьаллаьцар кхыча коллективаша а. Цхьабакъда, доахача къахьегама толамашка диллача ерригга коллективаш цхьатарра болх беш яцар. Царех цхьан бригаде нийсбенна берригга слесараш къонеи цу балха тIа йоккха опыт йооацаш бар. ХIаьта а шоай балхах кхеташ бац ала йиш йолаш бацар уж. Шоай низ кхоачар дора цар кердача методагIа болх а беш, шоай производственни хьокхамаш тIа-тIа тоадара. Цхьабакъда, царна хеттача тайпара дIабодацар бригада болх. Цкъара тIеххоачашйора цар шоай задани, тIаккха дукхача хана болх ца беш багIа безаш хулар. Комсомольско-кагирхой балха тIарча гIулакхех лаьца дукха уйла йир, дийцар администраце, парткома, юххера а лаьрхIар цар: къонача производственникашта эшаш ва боккъонца вола кулгалхо, организатор, из а цар ханнара волаш хила веза. Парткомо белгалъяьккхар Арцуев Асламбека кандидатура.

— Фу дергда хIаьта, — аьлар цо, нагахьа санна бригадана керте отта оаш сона тешам беннабале, оаш сона енна партийни задани лоархI аз цунах.

ЧIоагIа раьза хинна тIанйцар из къонача производственникаша. Керда бригадири цун коллективера слесараши цхьана къахьегаш бар слесарно-механически цехе, шоайла дика бовзаш а дIа-хьа яхар кхетадеш а бар уж. Деррига а дIадоладир цар практически дешаш къоастадарца: къахьегамах алапи телар нийса вIаштIехьдаьккхадац укхаза, — аьлар Арцуев Асламбека, цудухьа алапеш кIезига да. Цунга хьежжа мара дац балха тIа бухсоццаш хьахулаш дар, цунца дувзаденна тесса болх лелабу машинашъераша. Юкъейоалае вай КТУ, хозрасчет. ТIаккха дикка дукхагIа алапи нйдергда вай, цхьабакъда, дукхагIа а дикагIа а болх бе безаргба.

Тахан хозрасчетни комсомольско-кагирхой коллектив заводе эггара дикагIа лоархIачарех цаI я. Ше сиха а дика а болх беш, иштта къахьега Iомабаьб бригадира коллективера берригга слесараш. Цо мел кийчъяь продукци дикен тIехдикен мара хилац, цудухьа цкъа дIаелча соца ца еш, чакхйоалийт из ОТК болхлоша. ХIаьта шийн пятилетка задани графикал кхо бутт хьалха а ваьнна кхоачашъеш хьавоагIа из.

— Кхы а дикагIа болх бе йишйолаш да тхо, — йоах Асламбека. Лохе латта подразделенеш шоайла хозрасчетни договорашца айхха бувзамаш лоаттабеш хилар да цу даькъе эшаш дар. ТIаккха болх соца а баь, дагIа дезаргдац тха смежникаша шийн ханнахьа заготовкаш, металл хьа ца луш. ХIаьта керда, дикагIйола инструменташ, приспособленеш балха юкъейоалаяра уйла йоре бакъахьа дар администраце, хIана аьлча, оаха хьаераш Iалаьмате нийса хила еза медицински инструменташ я. Царех я хирургически йиткъа чIогарч, металлически чухьежа кIизгаш, Илизарова башхадика аппарат. ХIаьта уж хьае тхогара яраш эсала средстваш я. Дукха ха я цхьайолча халача производственни процессашта механизаци е еза.

Шоай декхараш даим цIена кхоачаш а деш, хьинаре къахьегаш бола слесараш кIезига бац заводе. Царех ба яхье даим хьалха латташ бола слесараш Даннялов Бадрудин. Юсупов Леча, Матаев Шамиль, полировщица Закриева Люба, кхыбараш. Уж ба производства бизза бола дай шоаш а лоархIаш. бригада коллектива сий лакхалоаттадеш хьабоагIа болхлой.

Н. БОРИСОВ,
тха штате воаца корр.

СОЦИАЛЬНИ НИЙСХО ЧIОАГIЪЕШ

(ПРОФСОЮЗИЙ XV НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБЛАСТНОЙ КОНФЕРЕНЦЕРА ЗАМЕТКАШ)

МалагIача тайпара профсоюзаш еза тахан къахьегамхошта? Миштаб вай общества политически экономически доакъошка перестройка ечара цар лоархIам? Фу деза цу организаце, наьха тешам меттаоттабара? Уж дешаш дийцар XV конференце. ДIаяхача ханашка санна доацаш, хIаране шийна хеттар дувцаш, кIийле йола предложенеш кхувлаш къа[illegible]лаш дора делегаташа.

Облсовпрофа председатела Г. Олейникова доклада тIа белгалдаьккхар, ВЦСПС шоллагIчеи, кхоалагIчеи, ялхлагIчеи Пленумийи профсоюзий XVIII съездеи решенеша къахьегамхой керттера хьашташ кхоачашдара боккхача лоархIаме йола экономически реформа кIоаргъяларен, демократизацен, гласностен хьалашка профсоюзни организацеша къестаде деза дешаш хьалхадаьхалга.

Из ларде а лаьца, облсовпрофо республика профсоюзни организацей теркам тIаэзар къахьегамхой законагIа йоагIа бокъонаши хьашташи кхоачашдара.

Пачхаьалкхен предприятех долча Законах ког-гIорттолга а еш, профкомаша къахьегама коллектива советашца цхьана шерра пайда ийбу конференцешкеи собранешкеи, кулгалхой отчеташкеи хоржамашкеи, къахьегамхоша дакъалацарах.

Дика лелабу из болх «Грознефть», «Промавтоматика», «Оргтехника» объединений, «Красный молот» завода, «Грозтрубопроводстрой» треста, «Озерный», «Назрановский» кхыча а совхозий профкомаша.

Перестройка шерашка дукха гучаяьлар республика къахьегама коллективашта масал долаш къахьегаш болча наьха цIераш. Царна юкъе ба буровой балхий Старогрозненски управлене бурильщик Б. Макаров, «Красный молот» завода токарь В. Карпушин, СССР 50 шу дизара цIерагIча завода лаборантка З. Магомадова, Малгобекски района «Кавказ» совхоза воккхагIвола чабан Г. Муцагов, Назрановски района «40 лет Октября» совхоза хьажкIаш лелаер Б. Кодзоев.

ДIахо докладчика белгалдаькхар, облсовпрофо массаза а ерригача юххьанцарча профсоюзни организацешкара социальни нийсхон, алапи телачара уравниловка дIаяккхара, материальни совгIаташ дIа-хьа декъача озабезам ца байтара тIехьа къовсам лоаттабелга дIадехаш хинналга. Профсоюзаша юкъарчал доаццаш дакъалоацаш чакхъяьлар алапи телара система эргаяккхара мероприятеш. ХIанз кердача тайпара алапи нийдеш 320 эзар саг ва. Пятилетка шерашка юкъера алапи республике гIолла айденнад: промышленносте — 150 сомагара 220 сомага кхаччалцеи юртбоахаме — 120 сомагара 164 сомага кхаччалцеи.

Производстве къахьегамхой вахари унахцIеной лорара, къахьегама хьашташ тоадара тIехьа облсовпрофои профсоюзий обкомашеи леррагIа къовсам лоаттабар белгалдаьккхар иштта доклада тIа, делегатий «Грознефть» объединене профкома председатела Р. М. Бабаева, «Чечингшвейбыт» объединене закройщица Ц. Б. Бекмурзаевай выступленешка.

Къахьегамхой хьашташ лорадара гIо деш хиннача гIулакхаша таро хилийтар производства болхлой хьинар айде. 1989 шера пайда бара план промышленносте кхоачашъяьй 107,8 процент. ЧIоагIъеннай къахьегама дисциплина, къахьегама овсарле айеннай 2,1 процент. Иштта айденнад кхы дукха хьокхамаш а.

Самофинансированеи йиззача боахама расчетеи хьалашка болх беш яр дIадахача шера агропрома предприятеши организацеши. 30 колхозеи совхозеи юкъейоалаьй арендни подряд. 145 боахамах 136 боахамо дIадаха шу чакхдаьккхар шоашта пайда а болаш. Агропроме гIолла баь пайда 107 миллион сом хилар.

ХIаьта а облсовпрофа болх дукхагIболча делегаташа тоъам болаш лаьрхIабале а, дукха иреи цIенхаштен замечанеш йир аппарата болхлоштеи облсовпрофа председатела Г. Олейниковаи. Масала, из кIезига хул юххьанцарча организацешка. Иштта кхыдола кхоачамбоацараш а белгалдаьхар.

Конференце иштта дийцар, республика экономика дегIаахара боарам болхлошта, инженерно-технически болхлошта, интеллигенцена, колхозхошта алапи айдалла боацилга. Кхачанца ше Iалашъе низ тоъац республика хIанз а. Экологически хьал чIоагIа во да Грозне а гонахьа а. ХIара дийнахьа республика предприятеша феца дIаэю дукха зене хIамаш — хIара сага кхоккха кийла кхоачаш.

Г. Олейниковс иштта белгалдаьккхар, отчетно-хоржамий собранешка болхлоша, колхозхоша, интеллигенце викалаша республика кулгалхошта раьза боацаш цIенхаштта къамаьлаш даьлга а. Вахар тоадеча сухал бар дIадех наха. ВЦСПС VI Пленума решенешка хьежжа, дIахо хьалхадаьккхар докладчика, къахьегамхой лорабара дешаш керттера а лоархIаш бергба дIахойодача хана профсоюзаша шоай болх. Производство дегIакхувлара, социалистически яхь вIаштIехьъяккхара декхараш администрацена дутаргда, хIана аьлча из къаьстта цари къахьегама коллектива советийи декхар да.

Из позици хьаллаьцар шоай выступленешка кхыча делегаташа а — Назрановски района «Экажевский» совхоза механизатора Х. Евлоева, агропромышленни комплекса болхлой профсоюза обкома председатела Э. Исханова, кхычар.

Шоай къамаьлашка делегаташа йийцар къахьегамхой дезала салаIара а дарба дара а республика Iалама ресурсаш кийчъяра проблемаш. Долаш да цу гIулакха мел эшар: климат, минеральни хьасташ, лоаман хьунаш. Хьалде деза салаIара цIенош, пансионаташ, санатореш.

ЧIоагIа ира латт республике фусамий проблема а. ХIанзле квартирашта очереде латт 24 эзар дезал, хIаьта хIара шера цу тIа IотIакхет 3 эзар кхы а. Дукхача предприятешка 8—12 шера хьежа безаш хул болхлой квартирашка. Из доагIаш да кхыметтел «Грознефтеоргсинтез», «Оргтехника» объединенешта, «Трансмаш», «Электроинструмент» заводашта, кхычарна. ХIаьта тIеххьарча шин шера гIишлош яра планаш а яц республике кхоачашъеш. Конференце белгалдаьккхар, къахьегамхой хьашташ Iалашдара тIехьарча къовсаме профсоюзаша активни позици лаца езилга, дукха квартираш йола цIенош хьалдарай цIенош дара лаьтташ наха дIадекъараи де мел дезар де дезилга.

Конференце балха дакъалоацаш хилар НГIАССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. Х. Боков, НГIАССР Министрий Совета председатель М. А. Керимов, КПСС ЦК кадрови балхеи партийни строительстваи Отдела ответорганизатор В. Ф. Малаховский, ВЦСПС орготдела инспектор Т. И. Егорова.

Конференце делегат вар иштта КПСС НГIАССР обкома хьалхара секретарь Д. Г. Завгаев. Ше къамаьл деш, цо дийцар профсоюзий балха ерригача керттерча аспектех, белгалдаьккхар, профсоюзни лидераша перестройка чакхйоаккхача шоашта лоархIаме гIо дарга догдоахаш йолга парти.

Чакхъяьлар облсовпрофа организационни пленум. Хержар президиума керда состав. Облсовпрофа председатель Г. Т. Олейников ва, цун заместитель — З. А. Ахмадов, секретарь — М. Д. Пугоева.

Л. СИНЯКИНА.

КЕРТТЕРДАР — ХАРЖАРХОЙ ХЬАШТАШ

«Грозтрубопроводстрой» треста управляющи Мугадаев Майрбек Абдул-Межидович № 55 йолча Маяковски хоржамий округе гIолла НГIАССР Лакхехьарча Совета халкъа депутаталла кандидат оттаваьв. Из республике дика вовзаш ва. Цу треста кулгалхо хиларах тарра вай городашка, районии центрашка керда больницаш, школаш, берий бешамаш, спортивни комплексаш хьаеча шийн дакъа юкъедихьад М. А.-М. Мугадаевс.

— Майрбек Абдул-Межидович, хьо кийча вий округа харжархошца вIашагIкхетараш чакхдаха? Мишта дIабахьа безам ба хьа хоржамашта хьалхара къовсам, малагIа я Iа нахага дIайовзийта лерхI идейно-политически кредо?

— Цкъа-дале, со чIоагIа раьза ва, тхоай округе гIолла депутат харжара дола хоржамаш альтернативни кIийлен тIа чакхдаргхилара, кандидаташ шоайла къовсалургхилара. ХIаьта харжархочо къоастадергда программа дикагIа са яр я, е цу округе регистраци яьча «Старогрознефть» НГДУ инженера О. К. Калугинай яр я.

Тха округа чуйоагIа Старопромысловски района городок Маяковский, иштта цун гонахьара улицаш. Укхаза бах тха треста дукхагIбола болхлой, цудухьа округа харжархошта дага йоахка проблемаш сона дика йовзаш я. Тхоай вIашагIкхетарашка оаха царех хьаьдда дувцаргда, хIана аьлча, вахаро керда проблемаш а хьакхолл. Аз цаI аргда: ше беш бола болх производства духьа а ца беш сага духьа бе беза.

ХIаьта из са программана керттера чулоацам ба. Хеталу, аз кулгалдеш йолча треста сага эшаш йола объекташ (газо, — мехкдаьттапроводаш) хьаеш я, аьнна. ХIаьта наха ца тоъаш йола чуIе фусамаш оаха геттара кIезига йора, шера 70 квартир мара яцар. Укх шера оаха лаьрхIад, тхоай балха лостам хувца: соцкультбыта объекташ дизза дукхагIа ергъя треста. ХIаьта из, нагахьа санна оаха соахка цу гIулакха лаьрхIа 2 миллион сом карадерзадаь дале, укх шера 10 миллион сом карадерзадергда яхилга да.

Аз ер, е вож дергда, яхаш, дувцаш дола хоза къамаьлаш тахан сага эшац, хIаьта со из дара тIера а хиннавац. Сона хетачогIа, моллагIа кулгалхо кандидат е депутат хиннавар аьнна, наха тешам кхыча претенденте беннабар, аьнна — из шийна могар деш хила веза «Фусам-2000» программа кхоачашъяра. Цудухьа, са программана лоархIамерча пунктех я — тресте санна бIарччача республике а гIишлон материалаш арахецара база шеръяра йоакхо яр. Тхо хIанз аьшкбетонни конструкцеш еш йола цех шеръе, доладеннад, цун шера 4 эзар кубометрагара 25 эзарнега кхоачаш уж изделеш арахеца низ хургба.

Сона хетачох, дукхача йоаккхача предприятей средствашта кооперировани а еш, республика гIишлон база чIоагIъе а шеръе а мегаргьяр, цун кIийлен тIа чуIе фусамаш хьаяра программа кхоачашъергйолаш. Цу тIа кооперативни, индивидуальни хьисапе гIишлош хьаелга могаде а хьалаца а деза.

Дукхача хана денз аз теркам тIаувзаш цхьаькха цхьа проблема я. хIана аьлча, из вай республикерча дукхача наха, къаьстта юрташкарча социальни проблемашта юкъе эггара лоархIамегIа лоархI. Эггара хьалха, из проблема къоастайоре цIенош дIоахьде дахча Iалашдар духьа законагIа йоацаш хьу тедалга социадергдар, хIаьта цунца зIамига хиш. Iамарч лакъаргдацар. юртарча кхалсага вахар аттача доаккхаргдар. Аз лерхIачох, республика Лакхехьарча Совета депутаташа къаьстта чIоагIа теркам тIаоза беза цу проблема.

Е-еаяы болхье -?дн?а

Хатта тарлу, из проблема къоастаяра малагIа дакъа юкъехьу «Грозтрубопроводстрой» треста? Аз жоп лургда, оаха республике укх тIеххьарча шерашка 140 километр газопровод мара йиллаяц, аьнна. Из чIоагIа новкъа да, хIана аьлча, тха низ ба геттара боккха болх бе, бакъда тха яр, ховш ма хиллара, подрядни организаци я, тхона заказчик эш, из воацаш ва. Ала йиш яц, тхо деш хIама а доацаш дагIа, аьнна. ХIанз республике хьалъеш латт 10 керда юрт, цига баха ховшаргба лаьтта чутанхарах во тIанхаьчараш, оаха царна массанена а газ чу юларгъя. Цхьан хана оахош хьалъьяча «Докинский» яхача поселке мохк аьгачул тIехьагIа цхьаца зедаь гIишлош юхаметтаоттаеш да тхо, иштта цига керда шийн цIа хьаде доладергда оаха.

Проблемаш дукха я, уж итташ шерашка хьаIайинай, атта къоасталургъяц, цхьабакъда, цхьаккха ца деш вагIа йиш яц. Наха а вагIийтаргвац. Масала вай экономически цIена йоацаш йола объекташ хьалъяйтара духьала да. Тхона хьалхашка цхьа декхар оттадир поселке Карабулаке мехкдаьтта доаккхача эшаш йола имгибатораш арахецара йола керда завод хьалъе долале, аьнна. бакъда, оаха союзни министерстве из хьалъяра духьал долаш предложени елар. хIана аьлча, цун производства отходаш воча оагIорахьара Iаткъаргъяр, иштта а бIехьдаьча, вай мехкарча Iалама.

— Майрбек Абдул-Межидович хьалха депутатал хержа хиннавий хьо? ХIанз малагIа общественни болх бу Iа?

— Со кхойтта шера Грозненски городской Совета депутаталла хийржав, вешта аьлча, со депутатски школа чакхъяьккха ва. ХIанз халкъо хержачунгара дIадехараш кхы тайпара геттара чIоагIа да, бакъда, бокъонаш а кхыяраш лу царна. Цу бокъонаша бIарчча Советашта а хIара депутата а шерра болх бе таро лу. Цар авторитет хIанз шоай бе йоалл.

Цхьан хана со райкома, горкома член КПСС обкома членалла кандидат хийржав. ХIаьта, хIанз КПСС обкома социально-экономически дешашта йолча комиссе член ва.

Интервью йицар я
Л. ИЗМАЙЛОВА.

Говзанчаш

— Гуракьа ца оахаш йисаяр ер чIегиж, — яхаш хайла гIоьла лаьтта оахаш воаллар Наьсаренча совхоз-техникумера тракторист Евлоев Юсап.

— Ший лоIамах вахав из цу кхай тIа е Iа вахийтав? — хетт аз тракторни бригадана нерте латтача Даурбеков Уматгирега. — Шийла ма йий, Iа ма дий.

— ДIаьнналга хаций хьона бий а эгабеш нахага къахьегийта ханаш?

Диса а диса хиннад цу трактористо шийна хоададаьча кхай тIа ца оахаш масседх гектар лаьтта. Цунца доаллаха оахам деш баьхкараш шоай болх чакх а баьккхан дIабаха хиннаб. Ер кIезига тIехьаврисa хиннав. Дагадаьллад Юсапа новкъостанга хьалхашка ше ца деш дисар. Юххера а ший трактор тоаяь воаллаше, цу кхай тIа юха а даха мул баьккхар цо.

Цу гIулакхо доацхаш хало е ца езаш къаьгта хьахьокх: экономически доал деш йолча нердача формаша ший фуэкъан лард чIоагIъярал совгIа, наьха сакхетам чу йоккхий эргалонаш еш латтилга. «Дика хила, хоза хила, шоай балха тIера хила», — яхаш цу Уматгирс ювцача «бийний» ханашка вайна даь даьсса хьехар юстардоаннхаш латт на ха юкъерча нердача производственни гIулакхаша. Из белгало ца хоаелча Iелац, тахан моллагIча, перестройка наькъ тIа яле гIертача къахьегама коллективе хьо дIавахача жетте. Хоалуш я из вайебувцача боахаме а.

— Атта-м хилац уж, — аьлар вай вувцача Уматгире. — Юххьанца перестройка дIайолаеннача хана цу сахьате тхоашта хьалхашка «ялсмален наIараш» хьаеллалургья, яхаш дар тхо. Хано хьахьекхар уж атта еллалургйоацилга. Вешта, дIауйла йича иштта да а да из-м. «Цхьан дийнахьа яьнц Москва» яха эрсий кица дагадоха дегаш йола моттигаш нийслу перестройке а.

Бакълув Уматгири: тешамегIа ва шортта сих а луш вода наькъахо. Сиха даха хий — фордах кхийттадац; М. С. Горбачевс ца хаддаш хьалхадоаххача тайпара: хIанз миссел кIоарга творчески уйла е езаш йола ха цIаккха хинна а яц. Вайча хьалхара шоай «кортош лозадаьраша» мохк мичахьа кхачийтаб а ховш ма дий вай. Цудухьа, тахан боаккхаш бола хIара гIа уйланца а моттигерча хьаштаща а бувзабенна хила беза. Кийча рецепт цхьаннахьа а яц. ХIаране ше вол-волчча вIашагIйолла езаш механизм я из перестройко хьахьокхача наькъата хьалха. Цу хьакъехьа дикка гIа баьккхаб совхоз-техникумхоша укх тIехьарча хана.

Совхоза партбюро секретара Котиев Беслана дувц:

— Эггара хьалха коллективни аренда массанахьа могаеча хана дIавенна бригада вIашагIа а елла, — шийна къаьстта лаьтта хьахоададайтар Умагире дирекцеца договор а оттадаь. Хьувкъамаш кхычахьарчарел лакхагIа дуле а Iалха дукха хувцалуш хIама хилацар. Арендни бригада йоккха яр, хIаьта хьалха мо «юкъарча яьна» гонахьа хьувзаш «Iама» гацъ бе доаккараш дукха а дулар.

Из гIулакх дита а дита, дезала арендни звено вIашагIъеллар цо. ВIалла ца хиннача тайпара лакха хьувкъам кхебир. 1988 шера шийца механизаторалла болх беш болча ший шин воIаца — Iалиханацен Мухьмад-Бешираце.

— Шишша-кхоккха саг вIашагI а теха уж тайпа арендни звеноаш йича фу дар-хьогI вай, — аьлар совхоз-техникума директора Полонкоев Бахьаудина, шера итогаш яьча цхьан производственни совещане.

Иштта, арендно - звеньевой хьисапе дIадоладир Яндаренча механизатораша 1989 шу. Хьажа вай Уматгире дIайолаяь опыт-эксперимент мишта чакхъяьлар а цох фу беркат даьлар а.

Ялаташ кхедара а уж Iаьдалга дохкара а цIаккха кхоачаш ца яь планаш кхоачашйир совхоз - техникумо дIадахача шера. Чурча боахама гIулакххашта дитар доацаш, заготпункте дIадахьийтар 1657 тонн ялат (планал 7 тонн совгIа), планал совгIа 174 эзар сом маха бола нортIа а луш, дIаеннай шекар доаккхача заводашка 2026 тонн свеклаш, доагIачул совгIа дIаденнад генараш, кхыдар.

Арендний звеноаш лелаеш аттагIа а йоккхийча коллективашка мо наха юкъера гIулакхаш чоалхане доацаш а, йолга гучадаьннад боахама. Хьадеча хIамах дукхагIа дог лаз хIаране. Из иштта децаре шоаш дIадоладаьча хIамах ка ца яла а мегар Даурбеков Уматгире, Котиев Дауда, кхыча арендни звеной. Кхыметтел районе вIалла хьувкъаш дац, аьнна, цIи дIаяха генараш а кхедир Уматгире звенос, хIара гектара тIара план 12 йолча, 13,2 центнер чу а эцаш. Котиев Дауда звенос 140 гектарах хIаране тIара 28,7 центнер кIа кхедир, план 21 центнер йолча. ХIаьта, иштта арендни хьисапе техникуме деша багIача студентех вIашагIъеллача арендни звенос (звеньевой А. Битиев) хIара гектара тIа планал шозза дукхагIа шекара свеклаш чуйицар. Белгалдаккха дезаш да цхьаькха, плоскорезаща хьаохкача хана лаьтта кIал ухаш а хIаьта овлаш дахнийсаш а 10—15 процент шекара свеклаш йовлга шоашта гучадаьлча, дукхагIъяраш кулг-кара чуйицар студенташа - арендатораша. Цу тIа, уж дIайийна лаьтта Шолжа йисте хиларца гIум ... уваш а атта цамцадоалаш а да.

Иштта шоай моттиг дIалоацаш латт Яндаренча кхашка кердача экономически формаша, къаьстта арендо.

Укх шера кхы а кIоаргде лаьрхIад кхаш леладераша из гIулакх.

ХьалхагIа хIара подрядни а арендни а хьисапе дIаволавеннача саго а звеноша а совхоза дирекцеца дора договораш. ХIанз денз бригада советаца ергья (из я бригада керттера орган). Бригадо ший аргIагIа договор ергья шоай боахама дирекцеца. Фу маIан да цу деша? Еррига бригада ше а я аренде, хIаьта хIара къаьст-къаьста звено, единоличник а (из цIи а юхаметтаоттайнча бакъахьа хет сона ахархой вахаре) ва арендатор. Арендатора-коллектива кхай тIа а хила мегаций арендатораш?

Дукха ха йоацаш цIаькха а хилар со цу бригаде. Кхоана гота-балхаш дIадоладе дезаш санна техника, тIехьаювза инвентарь тоаеш боаххар механизатораш. Цхьа комбайн тоаеш воаллар бригадир ше а, юкъ-юкъе шийна дIатIаухача механизаторашка фу де деза дIа а оалаш.

Дукха ба царна юкъе дукхача шерашна денз цу бригаде къахьега механизатораш: Китиев Махьмад-Сали, Даурбеков Арсангири, Мальсагов Хамбор, Хамхоев Гоабо, Гайсанов Мухарбик, кхыбараш.

— Тешаме нах ба уж, — аьлар Уматгире, царца Iа дIадоладаь моллагIа хIама чакх а доаккхалургдолаш.

М. ЗАНГИЕВ,
тха собкорр.

Хьинар айдаь къахьег

ШийтталагIча пятилетка тIеххьара шу хьинар айденна къахьегаш дIадоладаьд Нохч - ГIалгIай карьероуправлене болхлоша. Дерригача технико - экономически хьокхамий январа хьалхарча шин декада задани тIеххоачашъяьй цар. Республикерча гIишлонхошка, шоай доалахьара цIенош хьалдеча бахача нахага планал тIех дIакхачийтай цар цу юкъа эзараш сомий маьха нерудни гIишлон материалаш.

Иштта дика болх беш, беркате чакхдаьккхар цар дIадаха шу а. Паччахьалкхен планагIа лаьрхIачул совгIа карьероуправлене коллективо арахийцар 318 эзар сома маьха товарни продукции 174 эзар сом мах бола нормативно - цIена продукции. Ший потребителашта продукци лоаттаяра дола договорни декхараш а дизза кхоачашдир цо.

«Фусам-2000» яха программа кхоачашъеча дизза дакъа лацара тIагIертта къовсам лоаттабеча карьероуправлене кхы мел дола технико-экономически хьокхамаш а дог гIоздоахаш да. Къахьегама овсарле лакхъяра шера план 11,6 процент тIеххоачаш а яь, заданел тIех ара мел хийца товарни продукци духхьал из лакхъяра чотагIа хьаяьй. ЙоагIачул дукхагIа продукци маьхалъяккхарах, бийдал, электроэнерги, кхыйола материалаш кхоярах, гIум, жагIа, кхыйола нерудни гIишлон материалаш яхарга дIабода мах лохбарах планал совгIа соахка паччахьалкхенна 276 эзар сом пайда бир.

Къаьстта дика болх а беш, башха-дика производственни хьокхамаш дахарца белгалъяьнна я Галаев Бахьаудин керте латтача Ярыш-Мардински карьера коллектив. Пятилетка диъ шера планах лоархIаярах соахка 7 ноябре рапорт а денна, хIанзлехьа дикка тIеххоачашъяьй цо укх шера хьалхарча квартала задани. Иштта дика къахьегаш я Насуров Мовлас кулгалдеча Аргунски ялхлагIча арендни участка коллектив а.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

ЛОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ВАРНА. Укхаза дукха ха йоацаш болх беш яр американски «Орбис» яха больница. Цу дIа-са лелаш йолча къахетама офтальмологически клиника центр Нью-Йорке я.

Больница эггара кердагIйолча аппаратураца Iалашъяь я. Больница медицински персонал: 8 лор, медицински йижарий а техническ персонал а дунен тайп-тайпарча мехкашкара хьаийбу, хIаьта уж каст-каста хувцалу.

Больница керттера декхар пациенташка хьажара, царна операцеш яра тарра дунен тIара кхыча мехкашкара шоай коллегашта балха опыт дIа-са ялар, къона лораш, медицински персонал Iомаяр.

Цу дIа-са лелача больница дийнахьа пхи операци ю, уж видеоканала чу гIолла бIаргагу йиш я. Цул совгIа, самолета борта тIа 250 медик хирургаш дечунга хьажа а комментарешка ладувгIа а йиш йолаш ва.

Дунен тIарча дукха мехкашка ухача американски дIа-са лелача больница беча къахьегама балхо дунен тIарча офтальмологашта вIаши гIулакхаш леладайтара тIо ду.

СУРТА ТIА: операци яьчул тIехьагIа.

БТА—ТАСС сурт.

Мохк аьгаб: тIаккха фу де деза?

Шу хьалха чIоагIа мохк агарах Спитаке а къулбаседа Армене кхыча пункташка а бахача наха тIаккхьча во дика кхетаду Калифорния яхача американски тихоокеански штате: 1988 шера октябре укхаза 7,1 баллага кхоачаш мохк аьгар, хIаьта цо ший лер йитар. Мадарра аьлча, дукха хIама хIалакдир, нах боабир. Цхьабакъда, цига даьчун масштабаш Армене хинначунца нийслича дукха кIезигагIа яр. ХIана?

Из хаттар дизза дашхар духьа Калифорне яха хилар Госкомстроя председатель В. М. Серов керте вола советски делегаци.

— Калифорни — из сейсмокхераме йолча районашта вахара бокъонаш белгал йоахаш йола ший тайпара полигон я, — йоах сога американски специалиста, — советски группа визита организатора. — Укхаза мохк каст-каста аг. Цудухьа, тхо 1906 шера Сан-Франциско чIоагIа мохк аьгачул тIехьагIа тхоай сейсмически кхерамеча зоне гIишлош яра йола нормаш, цу тайпара моттиг нийсъелча цига бахача наха де дезар белгалдаха доладелар.

Вай специалистий къаьста теркам тIаззар городий, графствай, штата лаьрххIача служабаша нах цIаьхха хулача хатара духьал отта кийчбара хьакъехьа беш болча кхетама балхо.

— Хьаэцал укх тайпара факт, — цига шийна дайначох лаьца соца дагавоалаш вар советски делегаце членех цIа. — штата геологически служабас кепа а теха гражданашта юкъе дIадекъ цар цIенош латтача моттигашкара сейсмически карташ. Масала, Iа хьаэц хьe вахаш йола улица баьдеча басараца белгалъяьккха дола карта. ХIаьта, хьа цIа а шун лоалахой цIенош а касттa мохк агаргболча эпицентра зоне да. Сенна ду из? Из ду наха шоашта тIалатта кхерам кхета а беш, доагIа де дезараш тIаэцаргдолаш. Цхьабараш кхералургба, вожаш цигара баха дIагIоргба, цхьабакъда, дукхагIбараша специалисташа оттаьча нормашка хьежжа шоай цIенош чIоагIдергда, тIаккха шоай лоIамагIа, берригa низ тIабохийтаргба мохк агача хана а из аьгачул тIехьагIа а де дезачун бокъонаш Iомаеш.

Са къамаьл хиннача американски эксперташа лерхI, гражданашта дерригa дIахайтар из цIаьхха хулача хатара духьал отта уж кийчбеча эггара лоархIамегIдола хIама да. Цхьабакъда, уж хургболча кхерамах йола уйла дIаяккхар, мекъал, хурхургда, аьнна, сатедар санна йолча наьха факторашта влияни яра теркам тIа а увзаш цун лоархIам лакхбе гIерташ бац. Моттигерча газеташ тIа дукха масалаш доаладаьд цIеной даьша Iаьдало дуккказа хьалхадаьхача мара шоай гIишлош чIоагI ца ярах. ХIаьта тIанийцача де дезарий чIоагIал тохкаш Iаламо «экзамен» чакхъяьккхачул тIехьагIа, уж нах гIишлон инспекторашта баркал яхаш бар. Цхьабакъда, цхьа-ши шу даьлча царна кхерама ирал йиц лургья, тIаккха инспекторий юха а гIишлон нормативаш кхоачашъе, яхаш, дехар де деза.

Вай специалисташа белгалдаьккхар, СССР-е дIайоаржаьча практикаца нийсдича ВIашагIкхийттача Штаташка цIаьхха хулача хатара нах кийчбара а цунах хьаьхиннар дIадаккхара а беххтокхам моттигерча Iаьдала тIабужалга. Бакъда, федеральни Iаьдала мохк агарах дохадаьр меттаоттадарца, чубаха цIеной доацаш бисараш дIанийсбарца ювзаенна расходаш дуккхагIча даькъе ший бюджетера хьахец. Цхьабакъда, уж средстваш во тIакхаьчарашка дIакхаьча, цар дIахо шоай гIулакх ду, мадарра аьлча, паччахьалкхено царна цIенош хьалдац. Моттигашкарча Iаьдало шийна хьатIаэц йохаяь коммуникаций, хина, — газа проводаш юхаметтаоттаелга, бакъда, укхаза а шоай оттаьча бокъонашка хьежжа болх беш я дукха частни фирмаш.

Вай специалисташа теркам тIаззар укх тайпарча факта а: 1988 шера октябре Сан-Франциско мохк аьгача хана во тIакхаьчачарна новкъостал деш хиннача нахах дукхачар из шоай доIаме деш хилара, царна де дезар хьалхадоаккхаш бар специалисташи моттигерча муниципальни служабай кулгалхойи.

Ший оагIорахьара американски специалисташ хьежар вай специалисташца цхьана шоаща ца ховр къоастаде, довза, дIахо гIулакхаш лелаергдолаш договор е. Цхьадолча даькъе, США инженераша, Iилманхоша чIоагIа теркам тIаоз СССР-ча зданешта сейсмически изоляци яра йолча технологешта. Масала, цар кIийлен тIа хьадаьд Северобайкальскера цIеноаш. Советски гIишлон конструкцеш вIашагIйохкарах йолча Центральни Iилма-тохкама институтеи американски сейсмически инженерии даькъе тохкамаш дара йолча Центреи викалашъа цу лоархIамеча даькъе цхьана тохкамаш дара договор йир, цу хьакъехьа йоагIIаш йолча соглашенена кIала кулгаш а яздаь.

Евгений ПОЗДНЯКОВ,
АПН соб. корр.
Сан-Франциско.

США. Лас-Вегасе электронни машинай выставка йолча хана «Франклин Компьютер» яхача фирмас компьютера - таржамхочун нерда модель хьекхар. Цу зIамигача аппарата дагалоац геттара йоккха программа: английски а испански а меттай 250 эзар дош цIена дIаалар, орфографи, хетаргахьа, компьютерах 299 американски доллар доаккхаргда.

СУРТА ТIА: компьютер-таржамхо.

АП—ТАСС телесурт.

М. КАРТОЕВ

Дошо цIий

(Романа тIара дакъа)

Хаьдда балам а лаьца, урагIа бода готта никъ. Йистошка буц а баIаш а багIе а, никъ ше тeIа а шаьра а хет. Балам чакхбоаллача, кIалхара хьалхьежача нийсса ах мара хьа я ца гуш, дукхача гаьнашта юкъе дагIа Темарлана цIа. Цу готтача наькъах сихвенна хьалвода Дирес, ший бе йоаллача йиткъача турса Iасаца болара новкъостал а деш. БIайха боацача гуйрен малхо гаьннара лепаю цун лоа санна кIай мож, иштта а сиха дола болар кхы а сихагIа хетийт, когашта кIалхара хьабетта, дом, дошо пурх санна, ловзабу. ТIера Iохьежача а кIалхара хьалхьежача а цхьатарра гаьна а цхьатарра гартга а хетаргва Дирес. Къавенна вале а, низах а деналах а телхадац цун дегI, турпала дараш санна дола баламаш, шера а даьржа а хет, атта а шера а боаха гIа, шийна денна лаьтта хьакъоастадеш воаллача ахархочо боахача гIан тара ба. Дукха ха я из укх наькъа тIа гIолла хьалIо ца вода. НийсагIа аьлча цун йоI Болатага маьре яхача хана денз Темарлана новкъа хетар кхераш ший эздел леладаьд цо. ХIанз а вода ваханза ца воалаш, ший цIен сий довр кхераш вода, ший цIи наьха бага яхар кхераш вода. Соахка, Баде Хьасана виIий саг йоагIача, дагадоацаш дукха нах баьхка, сихбенна хьувзача ковна даьша цхьа мишот яха мара цхьан истола тIа ховшабораш. КIал вагIа Темарлан бIаргавайча, дог а чIехка, атта теша йиш йоаца бахьан а оттадаь, сихха дIавахар Дирес. Ше Болатаца гаргало яь ди шаьра дагадехар цунна.

Пхьа боалла Болат саг ца йоалаеш лелаш къалуш латтар. Хана вокхна вале а, дегIа зIамига вола из кхы вокхка а хетацар. Ши-кхо шу хьалха Диресаца гаргало е дага хиннавар из, бакъда из хьахьоадича а мегаргдац шоана аьнна, соцадир из зоахалол йиIий дас.

— Ер дуне дохарах хIама хургдац цох, — аьлар цо. — Со-м вац нийсса ах юртах хаьда Iоха йиш йолаш.

Из гIулакх иштта латташ тоъалла ха яьлар, ший аьттув барг хиларах дог дилла вале а, бетта цкъа а шозза а Дирес волча нах ухийтар Болата.

— Хьашт доацар да цу саго леладер. — аьле, дIабохийтар Диреса боккхий нах. Кхы боагIаргбац-кх ераш аьлча, санна, сагага хIама а ца хьоадеш соцадора цо наьха йоахар. Дерригa а хала дацар, нагахьа санна Фаже вежарий шоай доацача гIулакха юкъе ца гIертаре, яьсса талбаш цар ца еттаре. КIордабаь сил сов баьннаб уж Диреса. Са йоI нийсса ах шун яле а, саго пурам лац шоана сога ца хоатташ укхан маьрел де деза никъ хержа, — аьнна, дIаухиIт цо белхача кхоачаш дехарийла уха уст - вежарий. Кхы а халагIа я уста-йиша.

— Ай, тхо малашд укх цIагIа цIеннана я яхачун? Ай, тхо малашд маьре йодачун? МоастагIий да? — яхаш хьал-Iо детт цо. — Устазора, са дегIах дакъа ца хуле, Болата тховкIала из гIоргья ер. Ай, тха сий доаде воаллар хьо, хьай уццIаьй сий? — яхаш, тIачувх из Диреса.

— Хургьяц цох гаргало. Тоха дихьа диг санна, олла бихьа яй санна, ена юха хьаоттаргья, — аьле, бехказа воал Дирес.

— Хургья! Итта йоI кхы а хьа хилча, иттаза юха е мегаргйолаш гаргало хургья. Пхьа боаллаш ва яхаш, вала йиш мичий Болата. Иштта телха саг-м яц даьра со, — оал цо шийх, — сай дикагIа йола йиший йоI цхьа моллагIа волча къонахчунга дIале, хьанца - сенца ю ца ховш гаргало е.

Иштта сеца латт из гIулакх.

— Цхьа корта-ког болаш хила деза гIулакх, — яхаш раьза бац Диреса даь-веший къонгаша.

— Найцалха веча, ара а ваьнна топаца лораве веза гаргара саг эшаш вац сона, — йоах йиIий дас. — Маьре а яхале сай йиIий ираз доаде далла а наха а бокъо лац сона.

— Диканд, хIаьта! Дош аьннача хилийта, — йоах даь-веший къонгаша.

— Кхы боагIаргбац, баьхкача мегаргдац, — аьлар Диреса.

Ер чукхаьчача ши ворда латтар акхар коа. Тетта ер цIагIа дIачувахача лоа санна кIай мож а йолаш, ши вокхха саг хьалгIеттар укхунна духьала. Моаршал а хаьтта, дахар - денар а дийца хьаьшашца паргIата ваьлар Дирес.

— Дуне хьадиллача гIоне, нах шоайла беза Iемача хана денз, нах та а товш, эгIа а эгIаш хьабаьхкаб, - Дирес. IодоагIа хий урагIа а дахадац, хоза йоI маьре ца яхача а яьннаяц. Даьна из дезилга хайча, цхьан пайхмара йоI шийттаза яхай йоах маьре, хьона лайча, хьа йоI а хургья раьза, — аьлар царех вокхагIчо. — ДегIа тенна я аьнна, бага ца хьожаш говр а ийцац, йоI хоза я аьнна, даьшка ца хьожаш зоахалол а даьдац. Хьо а везаш, хьоцара гаргалол а езаш, хьо хилча дика а хетаргдолаш, хьо ца хилча хала а хетаргдолаш волча саго хьа наIар тIа дахкийтад тхо. Ай юхь яр дех оаха хьога. А. Далла а наха а хьалхашка тхоаьнна дале, оахош бенача наькъа хьо къинтIера а ваькха, хьо цIагIа а воацаш тхоаш мерза тIанийцача. цIен-нанна баркал а аьнна, юха а гIоргда.

Корта Iочу а бахийта. Шийга деча къамаьлага лаьрхIа ладувгIаш вар Дирес. Цу дерригача къамаьлага ладувгIаш, цкъа а шозза а бос хувцабелар цун юхь тIа, тIеххьара вIалла хиннабийхьогI аргдолаш ба а байна дIабаьлар. Йиш ехача саго санна, мочкхалаш а хьедеш кIирвенна бIарахьежар из боккхача наха:

— Адамий мотт из саг ховш вале, наха юкъера гIулакх цунна довзе, са шийца гаргало е безам боацилга кхетаделла ха я цо укх коа нах ухийта. ГIанахьен сомагIен е ха йоаккхаш, сона хеза хIама дац ер. — хIара дош хьалха аьнначох а тIехьа тIадоагIачох а къоаста а деш, аьлар Диреса. Цхьа шоай тайпара сийрда а лийлха, лота а деннa, дIадайра цун бIаргаш. Ше аргдар аьнна ваьлча, юкъа тIа кулг оттадаь хьал а гIетта, гIадж лайза араваьлар из ший цIагIара.

Араваьннача Диресах бIарг а кхийтта, берашцара хьа а къаьста цунна хьатIавера Японца. Хьатара юхь а йолаш, мерий кIал лоацца дита Iаьржа мекхаш а долаш, юккъарча дегIара саг вар из. Аьтта бIарга кIалхара Iоболабенна мочкхала IокIалбаллалца шера муъ боаллар цунна. Муъ боалла басилг кIеззига цIегIа яр вокха басилгал. Хачена дикка IотIайоалаш, эзза дийхкача тIехкаро хобаяь йола коч баламашка геттара готта хетар, коча кисаш юх-юхе дагIаш санна хетар.

Сайре дика а йийца, хаьн тIа кулгаш а оттадаь, Диреса хьалхашка дIаэттар из.

— Наьха коа хилча бакъахьа дар-кх ловзар, оалаш хеза дий хьона, Японца? — гIийло йист хилар Дирес. БIаргий кIалхенаш сийнъенна вар из цу хана, дегIа хи шиннахьа — кхаьннахьа сеттабар.

— Тхьовра хьалха иштта дацар. Хьона а дагавоагIаш хила веза из — Гуцарий Татар. Цкъа цхьан ловзарга нийсвелар тхо шинъ. Цхьа бIарг байна ма варий из, дагадоагIий хьона? ДIаьха чохки а дувхаш, цхьа боккъала хоза йоI яр цу ловзарга. Хьаша ва аьнна, Татар халхаваьккхар цунца. Ма дагга тIоараш а детташ, халхар чIоагIденнача хана, бIарг байнача оагIорахьа чокхе тIа цаховш ког а этта, Iотехар Татарас из йоI. ХIаьта ер ше гIалатвьиналга а ца гуш, дIахо халхар деш вар. Го а баьккха, юха тIавоагIаш, Iоежа улла йоI барга а яйна, ше сакхат долаш хилар бахьан долаш, из цатоам баьнналга дIахайта дего ца вуташ: «Ва дала дIаякккарг, хIанз а уллаш я хьо», — аьлар цо. Ше ма дарра гIулакх кхетадаьча цу йоIий вошас, хьал ура а ийккха, гIеттий тепча а кхесса, аьлар: «Са даьсара, ер тепча урагIа тохаш мо мара ка ца агаш, хьона тоха къонах ма ва со, бакъда деналах ца тохаш, Iа майра хьай дош алар бахьан долаш, хьогара даьннача гIалата къинтIера воал со», — аьнна. Кхоачаш ши бутт а балале, из йоI а йоалаяь, ваха хайра из Гуцарий Татар. Уж бар къонахий! Дош аьннача дар цу хана, — аьнна, доккха са даьккхар Диреса. Цо дувцар шийна хезача санна хетача Японца, ший вокхагIволча даь-веший воIас яхар бакъдеш, лоацца корта лостабир.

— ДIахоададе дезар Iа ер, Дирес.

— Мишта хоададе ях Iа ер? ДIахоададел ер Iа!

— Хац даьра сона-м, хилча бакъахь дар а хилча сайна дикахетар а ях аз-м, — аьлар Дирес шийна тIачовхар новкъа хиннача Японцас.

— Дади, ва дади, хьажал къоарзаяр котйоалаш латт хьона. — аьнна, цIогIа даьлар Фадега. — Латаргйолаш-м даьра я! Диреса шийла а цIимхара а юхь бIаргалийча, йиIиг IаттIа Iийра, бакъда халахетар хинна озаделар цун зIамига хоза бордаш, бIаргаш маьлхара дийрзар, диткъа кулгаш Iодахар.

ХьатIавенача вокхагIволча уст-вошас Японцага кулг далар, хIаьта найцага кулг луш дац гIалгIай.

— Хьо фу де лаьрхIа ва укх оаха арадаьккхача гIулакхах? — хьаьттар цо кIирвенна Диреса бIара а хьежа. — Укх цIагIара кхалсаг нийсса ах тха йолга ховш ма вий хьо, хIаьта а тахан тхо дехарийла даьхкад. Хьогара доал даккха даьхкадац. Тха а тхоца баьхкача наьха а сий де деза Iа тахан.

ЭггIазне бIарахьежар цунна Дирес.

— Эхь-эзделца хила деза наха юкъера гIулакх, — кIеззига метта а вена, аьлар цо. — наьха диках е вох тийша да вай дерригаш а.

Кодаме хьалха елха кхалсаг мо, вай делхарах хьабала пайда бац. Сона лац ер гаргало е. Хеза дий хьона кица. Наькъа дехьен - сехьен ши астагIа саг ваьхав. Цхьан дийнахьа царех цаI геттара йога астагIа а лелхаш, улица юкъе а ваьнна Iовоагlаш хиннав, шоллагIвар ший коа наIарга а этта латташ хиннав. Кхайка Iовоагlаш вар хьа а вийха кIаллаттачо аьннэд:

— Кхы укх улицах сетташ сона бIарга ма вайталахь, сона сайна сеттал яц хьона ер улица. Иштта сона а сай йиIий гIулакх лаьттан букъ тIа цIа мел лелача адамал дикагIа цIадерзаде ховргда. Даьла а пайхIмара а духьа, со оаш хьувзаде бер а дац, ер гIулакх дахьаш са коа ма дувлалаш. Дирес геттара бирсвеннавар, ка эгача кулгаша цхьа ший тайпара догамаш дехкар. Юхе латта Японца ше фу аргда ца ховш, лоацавелча санна бIарахьежар ший йиш ехача даь-веший воIа.

ЦIагIа баьгIараш ара а баьнна, дIабаха кийчлуш бар. ШоллагIа вола уст - воша а тIеххьара хьатIавера Диреса. бIаргаш кхехкка хийлаттар цунна. Диреса дог цхьан юкъа тохаделар, бакъда из йист хиланзар. Дитеха ший цIен тхов чубахийтача санна, соцавенна латтийсар из хьаьший коара арабавлча. Елхача Фаже цу къургаш дикка хьахезар Диреса хIанз, цхьан юкъа шек ваьлар из ше хержа никъ нийса хиларах.

— Воле Японца, дIале царна жоп, — аьлар цо халла. Цун доккха бIаргаш шийлача саготоно хьалдизар, дегах ира гебагIа чакхъиккхача санна.

Иштта хинна гаргало яр тахан Дирес цIагIара араваьккхар.

Селхан ше атагIара ена буц дIанийсъеш воаллача Темарлана цIаьхха бIаргавайра Дирес. Ше латтача хьалнийс а венна, тоъал Iохьежаш лаьттар из, тIаккха са фу гIулакх да укханна аьлча санна, ший болх бе дIаэттар. Тайп-тайпара уйлаш чакхлийлхар цун дега чу, аьшка мIараш йолча саготоно тоIадир цун дог. Цхьан низо юха а хьалъайбир Темарлана корта, тIаккха фоарт, тIаккха дегI.

— Вошшийна вир! Сона фу башха ва хьо а, хьа найц а, хьа воррхIе да а,— ала безам хиннабар цун цу хана, бакъла ший дас оалаш хинна «ший масса новкъост ва, е масса моастагIа ва ца ховш вола къонах фу къонах ва» яха дешаш дагадехар Темарлана. Ший гIулакха водаш хургва-кх из, — аьнна, соцадир цо.

Коа наIараца Iонийсваллалца карта юхе гIертацар Дирес. ЦIаьхха бIарахьежачоа из хьалтIехьа вала воаллаш санна хетаргдар, бакъда чехка гола а теха, Темарланаргахьа хьачувийрзар вож. Цо наIарах пIелг тохарга а ца хьежаш, ший бе доалла шода отара пенаца хьал а оттадаь, веханза венача хьавша духьала вахар Темарлан, цу хан верригa а, лом санна, бирсвеннавар из.

— Кхел-рузкъа иштта хиларах, вIаши бIагIара хьежа дезача хьале оттадаьд вай шинъ, Темарлан, — доладир къамаьл Диресас, — Гаргалонаш дIа а хьа а йоахкаш хиннаб вай дай а. Дала даькъаза цаваьккхар тIехьено даькъаза ваьккхав, — оалаш да вай. Со а са къонгаш а Болата цIагIа чудолхаш дац, е цунгара дика - во эшаш а дац. Даьларга хила дез-кх масса дола хIама. Сайна бехке болча нахах ца воалаш йир аз из гаргало.

— Бакъда керттера дар из дац, Темарлан, — дIахо дихьар Диреса ше иштта а озавенна доладаь къамаьл. — Тахан хьогара гIо-новкъостал эшаш венав со.

— Фу гIо - новкъостал? — лоацца хаьттар дуккхача уйлаша вохаваьча Темарлана.

ГIулакх кхы дIаьх а ца деш, дIадувца дезаш хилар кхетадир Диреса, кхы ше а вацар из дукха къамаьл дувцачарна тIера.

— Хоттала чуяха гIудалкх тетта дехьа яккха еза, Темарлан. Аз дена гIулакх хьона лайча сона хьовзам а боацаш чакхдаргдар. Сай воIа Асена МаIаса йоI Селихьат еха аьнна, дуккхаза а нах ахийтаб аз, бакъда хIанзалца хьа хоадам болаш дош деннадац йиIий дас. Сога хаьттача хьо бахьан долаш сеца латт из зоахалол. Хьо тахан сай гIулакхага хьожаргволаш дехарийла венав со.

Из дерригa ше дувцача хана цкъа а харцваьланзар Дирес, цкъа а дош тувладалийтанзар цо, бакъда са хьувзаш из волга кхетаде хала дацар. Темарлана бокъонца къа хийтар цох, бIарга цIацкъам тохача юкъа массехказа а уйла хувцаелар цун.

— Со гIоргва МаIас волча, — аьлар Темарлана, кIирвенна Диреса бIара а хьежа. — Чувена мича Iергва хьо?

— Даьла раьза хилва! Во ма дахьалда укх коа!

Сихха Iадика а йийца, гувна IокIалваькнача Диреса тIехьа хьежаш латташ тоъала ха яьккхар Темарлана. «Фу леладора цу саго», аьнна Ванас коара даьча хаттара, «хац даьра сона-м», аьнна жоп делар цо.

МОСКВА. Мехка эгтара йоккхагІа 1200 моттиг йола фронтовикашта лаьрхІа больница дІанйцар пачхаьалкхен комиссе. Из дукха этажаш йола госпиталь Сийлахьбоккхачу Даймехкан тІема доакъошхоштен бІухой-интернационалисташтен дарба дара лаьрхІа я. Из Волгоградски шоссе тІа хьуна юхе хьаьй. Укхаза инвалидашта медицински гІо дара лаьрхІа дола дукха кердадараш да — ортопедически отделени, шиъ лаьрххІа бассейн, кинозал, иштта дукха кхыдар.

СУРТА ТІА: кинозал.

В. СОЗИНОВА сурт. (ТАСС фотохроника).

НАХ БЕЗАШ ХИЛЧА

«Оргтехника» яхача объединене дикагІчарех цаІ лоархІаш я кхоалагІча инструментальни цеха комплексни бригада. Шоайла безам болаш, къахьегама тІера волаш массаварг хиларо коллективана гІо ду шийн социалистически декхарех даим лоархІае. Цунна тешал деш да укх пятилетка шерашка план а социалистически декхараш а тІеххкоачаш ца деш бІарчча коллективо цхьа бутт дІабахийта ца хилар. Масала, цехе хьалхара моттиг а йоаккхаш, дІадахача шера хьнар кхо ца деш план 115 процент ханал хьалха кхоачашйир коллективо. Из толам боаккхаш къахьегама овсарле хІама ца эшаш планал тІехь 4 процент лакхйир.

Цу къахьегама толаме доккха дакъа кхоач бригадирага Н. И. Савинга а.

Дукха ха я бригадир волаш цо болх бу. Цу шерашка цун балха говзал дикка лакхъеннай. Из массаза а хиннав нах безаш, нахаца бувзам боагІаш. Цудухьа, цІена къахьегаш, эшачоа новкъостал де кийча волаш хиларах вез из новкъосташта.

ХІьта, коллектив интернациональни я, укхаза цхьана къахьегаш ба тайп-тайпарча къамий викалаш: эрсий, нохчий, гІалгІай, эрмалой, иштта кхыбараш.

— Экономика эргалькха тоаяра керттера гІулакх да балха керда экономически формаш юкъекхувлар, — йоах Н. И. Савина. —Оаха тхоай бригада боахама расчетага яьккхар. ХІанз цеха начальника хІара итт дийнахьа йийкъа а йийкъа, квартала задани бригадашка дІайовзийт. ХІьта, болхлой материальни хьал тоадаро гІо дир къахьегама овсарле 6—7 процент лакхъе.

Болхлой алапи къахьегаме дакъа лацара коэффициентага хьежжа дІа-юха декъ укхаза. Технологи телхаелга, брак елга, гІулакх доацаш ца эшаш электроэнерги йоаелга цехе хІанз кІезиг-деннад.

— Нагахьа санна хьалха саг балха ара ца воалаш висача, кхы дукха бехк баккхацар цох, — йоах цеха мастера У. Шабаева. — ХІанз лаьрххІа бригада совете дувц из дош. Цхьа масал доаладергда аз. В. Сташенкос балха ара ца воалаш ди даьккхар. Сарахьа болх чакхбаьлча из фу деш ва ха царцига вахар бригадир. ХІьта Сташенко шийн дегІа да воацаш, кеп йолаш хиннав. Балха араваьлча, цунна бригада совето доагтІаш, дола таІазар дир.

Укхазара продукци вай республике, мехка яйза ца Іеш, дика йовзаш я доазол дехьарча дукхача мехкашка а. Шийн дикалца, тешаме болх беш хиларца цига доккха сий даьккхад цо. Из сий даккхара дакъа кхоач къахьегама тІера йолча цун бригада а. ХІана аьлча, бригада комплексни я: укхаза ба слесараш, фрезеровщикаш, координатчикаш. ХІаране шийн болх дика хьабарах хьадаьнна беркат да из.

Боккха теркам тІабохийт цехе къона болхлой кадраш чІоагІъяра. Укх бригаде а къонача болхлошта тІачІоагІбаьб йоккха опыт йола хьехамчаш. Царех цаІ ва заводе дикагІвола хьехамча В. П. Камышников. Цо хьехамчал а деш хьалхьебаь дукха ба бригаде. Царех ба фрезеровщикаш В. Селезнев, С. Спарихин, А. Карагельдиев.

Лоацца аьлча, кІезига бац укхаза кадраш чІоагІъяра тІаберзабаь болх. ХІьта цунах хоалуш беркат а доал. Цунна тешал ду бригадера болхлой дІабувлаш ца хиларо.

Массанахьа хоза лостам болаш, цІена, балхах чам болийташ я участке. Дика вІаштІехьдаьхад укхаза наьха быта, къахьегама хьалаш. Бытовкашка, болхлошта салаІа мел эшар да. Цу чу, столове ваха а ца везаш, даа хІама кийчде кухнеш а, иштта керда газеташ, журналаш, телевизор, радио я.

Ч. МАГОМЕДОВ.

КОНСУЛЬТАНТИЙ КУРСАШ

КПСС Нохч - ГІалгІай обкома политически сердалон ЦІагІа чакхъяьлар шоай лоІаме индивидуальни планагІа марксистско - ленински теори Іомаеча коммунистащцеи парте боацаращцеи беча консультантий республикански курсаш.

Цу курсашка консультанташа Іомайир шоай балха планировани яра методика, иштта, царна яйзар шоай лоІаме марксистско - ленински теори Іомаеча коммунистащцеи парте боацаращцеи болх бара йола керттера формаши методаши, индивидуально из дерригa Іомадара йола хьоkхама план оттайир. Укхаза герга истолаш хилар укх темаех: «Къамашта юкъера гІулакхаш эргадахара йола актуальни проблемаш», «БІарчча халкъабоахама комплекс - советски наьха чІоагІон материальни лард».

Цига, иштта ер лекцеш йишар: «Общество эргаяккхара хьалашка парте беш бола идеологически болх», «Саген обществои», кердача политически а методически а литература обзор йир.

Консультанташта хьалхашка къамаьлаш дир партийни болхлоша, вузий Іилманхоша, иштта КПСС Нохч-ГІалгІай обкома секретарацa Е. В. Тумсоевца, парте обкома идеологически отдела заведующе хьалхарча заместителаца Л. П. Кизиловаца, республика прокурораца А. В. Пушкинца вІашагІкхетараш хилар, цар курсий ладувгІараштa дийцар 1989 шера НГІАССР социально-экономически дегІаахарах, 1990 шера кхоачашде дезаш хьалхашка латтача декхарех, иштта республикерча идеологически балха керда формаех. НГІАССР прокуратура балха перестройках, иштта, цар консультанташа шоашка даь дукха хаттараш дашхар.

Л. КОДЗОЕВА,
КПСС обкома политически сердалон ЦІен заведующе заместитель.

Редактор
О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

ИРАЧА ПРОБЛЕМАХ

Спекулянташ михьарбаьннаб

1989 шера 29 августа Назрановски районерча «Электроинструмент» завода болхлочо Х. Оздоева «Правдага» яздаь «ЗаконагІа лела спекулянташ» яха письмо дагадеха язду аз шуга ер. Хьаьнала къахьегаш боахка вай республикера нах а мел чІоагІа гІадбигабар цу письмос «ХІанза-м дика озаргба хьона спекулянташ укх Іаьдало», аьнна, хеташ.

Бакъдар аьлча, республика партийни административни органаш, СССР а РСФСР а административни торговни органаш цу деша оарцагІа а яьлар, дуккхача шоай болхлошта таІазар а даьд. Цхьабакъда, тахан вай зийча а спекулянташ юхабаьннеи кхерабеннеи моттиг гуш яц. Уж кхы а чІоагІагІа хьаьрбаьннаб хІанз. Из гуш да Х. Оздоева «Правдага» дахьийтача шоллагІча письмо тІара. 1989 шера 23 ноябре арадаьннача «Правда» тІара оаш таржам даь Х. Оздоева письмо ше мадарра кердадоаккх аз: «Аз яздаь письмо «Правда» тІа кепатехачул тІехьагІа спекулянташ геттара эхь дайна хьувз, цар хІанз хьалхарчул дуккха а езагІа йохк хІамаш. Фуд из — «хила тарлуча кхерамах доагІар совдаккха гІертилга е моттигерча Іаьдала порядок оттае ца могалга да? ХІьта хІанз наха сох бела а бедаш йоах: фу карагІдаьлар хьона газета тІа яздарах?» МоцагІа, харцахьара хІама даьча цхьан саго, милице лаьца чу а велла, шийна теха пхи дин пхи бийсен а даьккха, араваьлча, шоай тайпахча сага дІадийцад шийна милице болхлоша даь таІазар. Вокхо хьаттад: «Ай со хьай тайпах ва аланзарий Іа царга?» «Даьра аьлар! ТІаккха мара-м сона цар бокъонца етта а йоланзар». Иззаморг да Оздоевна хиннар а. ХІьта кхозалагІа цо яздича хургдар а, хьагучох, кхы хІама дац. Административни торговни органий цхьаболча болхлошта, бакъдар аьлча, чІоагтІа бехк баьб, хІьта спекулянташ кхы а чІоагІагІа михьара баьннаб. Сона хетачох, спекулянташца лоаттабу къовсам кампанейски хьисапе, наг-нагахьа базара юкъе чухьелхаш а ца лоаттабеш, цІаккха а мел ца болийташ, хадданза лоаттабе беза. Цу тІа а, хеталу, из къовсам лоаттабелга тІадилла болча правоохранительни органий болхлой «шоай патентованни» спекулянташ ба, аьнна. ХІана аьлча, царна геттара дика-м даьра бовз цІаккха а Іо ца юллаш спекуляци делаераш. Цудухьа уж боагІача хана гаьннара бІарг кхет цар шоайла. Уж Іадда багІа мукъа ба. ХІьта духхьашха шийн хІамилг йохка базар тІа ена кхалсаг спекуляцеца къовсам лоаттабераша увзаеш, каетташ гургья шоана.

Мишта беб уж спекулянташ? Малаш ба уж хІаразбоахараш а царга гІолла шоаш хІаразбувлараш а? Уж ба пачхаьалкхен тикашка мах беш латтараш, продавецаш оалараш. Бакъдар аьлча, берригнех-м ала йиш яц из. Дукха бараш хьаьнала къахьегаш, эцархошца Іымерза ,хоза къамаьл долаш ба.

Дукха ха йоацаш Наьсаренa районерча Пхьилекъонгий - Юрта хьоашалгІа ваха вар со. Юртара воаца хьаша венав Шолжа - гІалийтІара, аьнна, хеза массехи саг гулвелар цІагІа. Дахар-денар хаьтта даьннача тІехьагІа, тхона юкъедаьлар лакхе вай бийцача спекулянтех дола къамаьл. Дукха дийцар, дІа а хьа а эцаш. ДукхагІа бехке беш хиннараш «тІабехка хьакимаш» бар. Царех цхьанне йоахар: «Іаьдала болхлошта ца ховш да промышленни товараш дохкача тика чу латтачар, шоашта хІамилг сов а йоаккхаш, тІехьашкахьарча наІарех ара а доахаш спекулянташка дефицитни товараш дІаккхухьийтилга? Продовольственни тикашкара шекара галеш дІаккхухьийтилга ца ховш ба уж? ХІамай маьхаш цу тикашкара наха ийеча цхьайолча хІамашта, цоашкара хьадага а лувцаш, маьхаш ІотІадеттилга, увзаш йохкача хІамашта тІера граммаш меттел, килограммаш а сецаелга ца ховш е ца хозаш ба уж? Бац! Маза ба из беррига. Тика чу латтачар шоаш а майоахий: «Тхона ара гІолла хьател мотт шоана дефицитни товараш? Даьра телац! Оаха тхоай лакхерчарна тел, цар шоашта лакхерчарна тел». Нагахьа сан на Грознера тикашта ревизи е нах боагІаш хилча райПОрча хьакимашта хов, тІаккха цар тикашка латтарашка хабар дохьийт: «Ревизи е нах боагІа шоана, шоай болх вІаштІехьа хилийталаш», аьле.

— ХІанзалца дийцачох-м хІама хиннадац е хІанз а хургдац, — аьлар шоллагІчо, — хІана аьлча спекуляци когашкара денз керте боллалца бувзабенна цхьа маза ба.

А. ЗЕМБУЛАТОВ.

Хьамсара кинохьажархой!

Комеди дукха езараш 25 январе денз «Космос» яхача Грозненски кинотеатре хьех оаха

«В КРАЙНЕМ СЛУЧАЕ, Я ТЕТЕ НИЧЕГО НЕ СКАЖУ»

яхача кердача, бос болча художественни кинокомедега хьажа.

Комеде турпал — старьевщик Феличе. ВІалла дага а доацаш цунна корадоагІа иразе лотерейни билет. Из гІулакх шийна езаш йоацача сесагах къайла дахьа гІерташ шин тайпара вахар леладе волалу из.

Сценаре автор а режиссер а — Франко Россение.

Керттера ролаш ловзаераш Массимо Врейлюллер, Фран Фулленвидер.

Дувла тха кинотеатре!

ТЕЛЕПРОГРАММА

23 ЯНВАРЬ, ШИНАРА

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минот.
8.35 — Документальни фильмаш.
9.10 — Мультфильмаш.
9.30 — Халкъа инструментий оазаш.
10.00 — «Афганский сонник» яхача документальни фильма премьера.
10.20 — «Из хиннад... хиннад...».
10.45 — «Тараз».
11.25 — Берий сахьат (французски метта урокаца).
12.25 — Коллаж.
12.30 — «Ха».
15.30 — Концерт.
16.00 Документальни фильма премьера.
16.30 Концерт.
17.05 — Документальни фильма премьера.
17.30 — Мультфильмаш.
18.00 — «Іаьдал — Советашка».
18.30 — «Ха».
19.00 — «Кагирхой вестник».
19.45 — Поэзе миноташ.
19.50 — «Право на прошлое» яха художественни фильм. 1-ра сери. (Премьера).
21.00 — «Ха».
21.30 — «Перестройка: проблемаши решенеши».
22.30 — «Владимир Высоцкий. Монолог».
23.45 — «Ха».

II ПРОГРАММА

8.00 — Іуйрийнара гимнастика.
8.15 — Киножурнал
8.35, 9.35 — Дезало вахара этикеи психологии. 10-гІа класс.
9.05 — Французски мотт. Іомабу 1-ра шу.
10.05 — Французски мотт, Іомабу 2-гІа шу.
10.35, 11.35 — Истори. 7-гІа класс.
11.05 — Іилма-довзийтара фильм.
12.05 — Ритмически гимнастика.
12.35 — «Как закалялась сталь» яха художественни фильм. 1-ра сери.
17.05 — «Возраст икс» яха передача.
17.40 — С. Арчаков. «Безама цІогІа». (гІалгІай меттала).
18.00 — «Вторчермет: бийдала проблемаш».
18.30 — «Ха».
19.00 — Информационно-публицистически программа.
19.40 — Хоамаш. Реклама.
19.50 — Бийса даькъала хийла шун, бераш!
20.05 — Хоккей. СССР чемпионат. «Крылья Советов» — «Химик».
21.20 — Документальни фильм.
21.30 — «Небесные ласточки» яха художественни фильм. 1-ра сери.
22.35 — «Киномеридиан». «Камерад Крюгер» яха художественни фильм.

24 ЯНВАРЬ, КХАЬРА

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минот.
8.35 — Мультфильм.
8.40 — Документальни фильм.
9.20 — «Право на прошлое» яха художественни фильм. 1-ра сери.
10.30 — «Владимир Высоцкий. Монолог».
11.30 — Дунен гонахьа. Альманах.
12.30 — «Ха».
13.00 — «СелаІад» яха халкъа кхоллама телепрограммай VIII Дунен халкъашта юкъера фестиваль.
15.30 — Музыкальни сокровищница.
16.05 — Документальни фильм.
16.35 — Мультфильм.
16.55 — Концерт.
17.25 — Берий сахьат (английски метта урокаца).
18.30 — «Ха».
18.35 — Коллаж.
19.00 — Прогресс. Информация. Реклама.
19.30 — Мультфильма премьера.
19.45 — «Право на прошлое» яха художественни фильм. 2-гІа сери.
21.00 — «Ха».
21.30 — Актуальни интервью.
21.40 — Останкина Концертни студе педагогически Іилмай докторца Г. А. Китайгородскаяца вІашагІкхетар.
23.00 — И. С. Бах. № 3 йола сюита.
23.35 — Бокххийчарна долча мультфильма премьера.
23.45 — «Ха».

II ПРОГРАММА

8.00 — Іуйрийнара гимнастика.
8.15 — Киножурнал.
8.35, 9.35 — Природоведени. 3-гІа класс.
9.05 — Немецки мотт. Іомабу 1-ра шу.
10.05 — Немецки мотт. Іомабу 2-гІа шу.
10.35, 11.35 — Литература. 7-гІа класс.
11.05 — Іилма-довзийтара фильм.
12.05 — Фильм-концерт.
12.35 — «Как закалялась сталь» яха художественни фильм. 2-гІа сери.
16.10 — «Хоржамаши къаман гІуланхаши» (нохчий меттала).
16.40 — Реклама.
16.45 — «Кхетама лард» (гІалгІай меттала).
17.20 — Документальни фильм.
17.30 — Вай юкъара гІайгІа. Прямой передача. Телефонаш: 22-26-68, 22-01-65, 22-93-92. (нохчий меттала).
18.30 — «Ха».
19.00 — Киножурнал.
19.10 — Информационно-публицистически программа.
19.50 — Бийса даькъала хийла шун, бераш!
20.05 — Хоккей. СССР чемпионат. «Динамо» (Москва) — ЦСКА.
21.15 — Концерт.
21.30 — «Небесные ласточки» яха художественни фильм. 2-гІа сери.
22.35 — Баскетбол. Р. Корача кубок. МаІанах. ЦСКА — «Фонола» (Итали).

25 ЯНВАРЬ, ЕРА

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минот.
8.35 — Мультфильмаш.
9.00 — «Право на прошлое» яха художественни фильм. 2-гІа сери.
10.15 — Документальни фильма премьера.
10.35 — МИФИ маІача наьха хор.
11.25 — Берий сахьат (английски метта урокаца).
12.25 — Коллаж.
12.30 — «Ха».
15.30 — «Лома» яха берашта дола фильм.
16.45 — Документальни фильмаш.
17.15 — А. Мельников (фортепьяно).
17.45 — «...Ялхайтта шу даланзеи бокхагІеи».
18.30 — «Ха».
19.00 — «Керттерчох дола къамаьл».
19.45 — Поэзе миноташ.
19.50 — «150 шу бІаьха бола никъ».
21.00 — «Ха».
21.30 — Актуальни интервью.
21.40 — «Музыка эфире».
23.45 — «Ха».

II ПРОГРАММА

8.00 — Іуйрийнара гимнастика.
8.15 — Киножурнал.
8.35, 9.35 — Литература. 8-гІа класс.
9.05 — Испански мотт. Іомабу 1-ра шу.
10.05 — Испански мотт. Іомабу 2-гІа шу.
10.35, 11.35 — Природоведени. 2-гІа класс.
10.55 — Іилма-довзийтара фильм.
11.05 — Интеграци: инициатива, предприимчивость, пайда.
11.55 — Ритмически гимнастика.
12.35 — «Как закалялась сталь» яха художественни фильм. 3-гІа сери.
17.10 — «Чакх мишта даха деза хоржамаш». Телефон: 22-26-68.
17.40 — «Вайнаьха Іаьдала хьаст» (гІалгІай меттала).
18.30 — «Ха».
19.05 — Информационно-публицистически программа.
19.45 — Іа — цІенхашттара тІахьожамхо.
20.00 — Бийса даькъала хийла шун, бераш!
20.15 — «Теледебаташ».
21.00 — Фильм-концерт.
21.30 — Иллюзион. «Потерявший память из Коленьо» яха художественни фильм. (Итали. 1962 ш.).
23.10 — В. Высоцкий НохчГІалгІайче.

26 ЯНВАРЬ, ПІАЬРАСКА

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минот.
8.35 — Мультфильмаш.
9.05 — «150 шу бІаьха бола никъ».
10.15 — «Шера ханаш». Январь.
11.15 — «...Ялхайтта шу даланзеи бокхагІеи».
12.00 — Документальни фильма премьера.
12.30 — «Ха»
13.00 — Концерт.
15.15 — «С днем рождения, Австралия!» яха передача.
16.15 — «Берашта оакхаргех».
16.45 — «КІай сай» яха якутски фаьлг.
17.10 — Кинопрограмма.
18.10 — Л. Лавлинске поэзи.
18.25 — Коллаж.
18.30 — «Ха».
19.00 — Кхерам боаца лелам.
19.30 — Бокххийчарна дола мультфильм.
19.35 — «Руфь» яха художественни фильм.
21.00 — «Ха».
21.30 — Телеочерк.
22.05 — «Взгляд» яха программа.
23.50 — «Ха».
00.10 — Фильм-концерт.

II ПРОГРАММА

8.00 — Іуйрийнара гимнастика.
8.15 — Киножурнал.
8.35, 9.35 — Музыка. 7-гІа класс.
9.05 — Английски мотт. Іомабу 1-ра шу.
10.05 — Английски мотт. Іомабу 2-гІа шу.
10.35, 11.35 — Вайна гонахьра дуне. 1-ра класс.
10.55 — Іилма-довзийтара фильм.
11.05 — ЦІагІара академи.
11.55 — Иллюзион. «Потерявший память из Коленьо» яха художественни фильм.
13.35 — Документальни фильмаш
14.15 — «Как закалялась сталь» яха художественни фильм. 4-гІа сери.
16.20 — «Хоржамашта накъадолхаш» (нохчий меттала).
16.50 — ГІалгІай метта урокаш.
17.20 — «ХІара наьхата — теркам» (нохчий меттала).
17.50 — Информационно-публицистически программа.
18.30 — «Ха».
19.00 — «Квадратура круга» яха публицистически программа. 1-ра дакъа.
20.00 — Бийса даькъала хийла шун, бераш!
20.15 — «Квадратура круга» яхача программа 2-гІа дакъа.
21.00 — Концерт.
21.30 — Массанена йола спорт.
21.45 — «Зима в раю» яхача художественни фильма премьера.
23.10 — «Мои современники» яха режиссера В. Виноградова фильм.

27 ЯНВАРЬ, ШОАТТА

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минот.
8.35 — ЦІагІара академи.
9.05 — Эрсий халкъа иллеш дІаоал В. Ефимовс.
9.20 — Вай беш.
9.50 — Саг Лаьтта, Вселенни.
10.50 — Концерт.
11.20 — «Хьайбай дучен тІа».
12.20 — «Вызываем огонь на себя» яха художественни фильм. 1-рен 2-гІен сереш.
15.05 — «Меркурий» яха коммерчески вестник.
15.35 — «Спектр». Дунен халкъашта юкъера программа.
16.05 — Мультфильмаш.
16.20 — «Партех йола диалогаш».
17.20 — «СелаІад» яха халкъа кхоллама телепрограммай VIII Дунен халкъашта юкъера фестиваль.
17.45 — «Дунен халкъашта юкъера панорама».
18.30 — «Ссора в Лукашах» яха художественни фильм.
20.00 — Дезала телевикторина.
21.00 — «Ха».
21.30 — Телезрителя спутник.
21.55 — «Бека, пандар!».
23.10 — «Ах бийса ялалехьеи тІехьагІеи».

II ПРОГРАММА

8.00 — Іуйрийнара гимнастика.
8.15 — Концерт.
8.45 — Документальни фильмаш.
9.30 — «Выстрел в спину» яха художественни фильм.
11.00 — Прогресс. Информаци. Реклама.
11.30 — Массанена йола педагогика.
12.30 — Культура кризисера ара мишта вергва?
14.00 — Эрсий къамаьл.
14.30 — «Советская Россия» яха видеоканал.
17.00 — «Юрмала-90».
18.10 — Мультфильм.
18.30 — «Ха».
19.05 — Нохчий мотт Іомабувай.
19.35 — Сагъ перестройкеи.
20.00 — Бийса даькъала хийла шун, бераш!
20.15 — Реклама. хоамаш.
20.25 — «Дукхаеза ашараш» яха концерт.
20.55 — Полоцкера органни сайре.
21.20 — Бокххийчарна дола мультфильм.
21.30 — Азербайджански ССР Гостелерадио. «Безвинный Абдулла» яха телеспектакль. Премьера. Бакура передача.
22.40 — «Музыкеи модеи».
23.30 — Киноконцерт.
00.15 — «Королева бензоколонки» яха художественни фильм.

28 ЯНВАРЬ, КІИРАНДИ

I ПРОГРАММА

8.00 — Массанена йола спорт.
8.15 — Ритмически гимнастика.
8.45 — «Спортлото» тираж.
9.00 — Іуррехьа. Берашта йола передача
10.00 — Даьхенна гІулакх дош.
11.00 — Іуйрийнара сакъердама программа
11.30 — Никъберий клуб.
12.30 — «Музыкальни киоск».
13.00 — «Вызываем огонь на себя» яха художественни фильм. 3-гІеи 4-гІеи сереш.
15.25 — Унахцlено.
16.10 — «Юрта сахьата» панорама.
17.25 — «Марафон-15» яха берий информационно-публицистически программа.
19.00 — КІиранден кинозал. «Летели два верблюда» яха мультфильми «Когда я вернусь» яха документальни фильми.
19.45 — «Свободное падение» яха художественни фильм. (Духхьашха).
21.00 — 7 ди.
22.00 — Даимлена» йола уйлаш.
22.15 — Чайковске эррига симфонеш. № 2 йола симфони.

II ПРОГРАММА

8.00 — Зарядка е отта!
8.15 — Концерт.
8.45 — РСФСР городий телестудеш.
9.20 — «Валентин Валентина» яха художественни фильм.
10.50 — Документальни фильмаш.
11.35 — «Угол зрения» яха кагирхошта йола информационно-публицистически программа.
12.20 — Екъаргъя вай доттагІала сискел
12.50 — «Юрмала-90».
13.50 — Армене Гостелерадио симфонически оркестра концерт.
14.30 — «Советская Россия» яха видеоканал
17.00 — Планета. Дунен халкъашта юкъера программа.
18.00 — Мультфильм.
18.40 — «Карман России» яхача документальни фильма премьера.
19.00 — СССР халкъа артиста А. Днишева концерт.
20.00 — Бийса даькъала хийла шун, бераш!
20.15 — «Атлетизм-89». «Советски спорт» яхача газета приз яккхара йола Дунен халкъашта юкъера турнир.
21.00 — 7 дн.
22.00 — Союзни республикай студей фильмаш. «Эта опасная дверь на балкон» яха художественни фильм.
23.25 — «Вай дахаш дола дуне». «Мои современники» яха режиссера Виноградова фильм.

РАДИОПРОГРАММА

23 ЯНВАРЬ, ШИНАРА

7.30 «Юртара Іуйренаш».
7.45 Хоамаш.
7.55 — 8.00 Музыка. Хаоттам.
8.15 Передачай программа.
8.20 Республикански газетий обзор.
8.30 — 9.00 Концерт.
9.15 Вай депутаталла кандидаташ (гІалгІай меттала).
9.30 «Къона заманхо» (гІалгІай меттала).
9.50 — 10.00 Болхлочун уйлаш (нохчий меттала)
16.00 — 17.00 Информационно-музыкальни программа. Радиостудера прямой трансляци (нохчий меттала).
18.00 Керда хоамаш
18.10 Керда хоамаш (гІалгІай меттала).
18.20 — 18.40 Бек дахчан пандар (нохчий меттала).

24 ЯНВАРЬ, КХАЬРА

7.30 Хоамаш.
7.45 — 8.00 Музыка. Хаоттам.
8.15 Передачай программа.
8.20 Республикански газетий обзор.
8.30 — 9.00 Концерт (нохчий меттала).
11.15 Болхлочун уйлаш (гІалгІай меттала).
11.30 Город Аргун тахан, кхоана.
11.45 — 12.00 Иллеш дІаоал Дзейтов Тимура (гІалгІай меттала).
15.15 — 15.30 ЦІиллара кхерамзле. Беседа.
16.00 — 17.00 Информационно-музыкальни программа. Радиостудера трансляци (гІалгІай меттала).
18.00 Керда хоамаш.
18.10 Керда хоамаш (нохчий меттала).
18.20 — 18.40 Халкъа ашараш (нохчий меттала).

25 ЯНВАРЬ, ЕРА

7.30 Сихдалара баргал етташ.
7.45 Хоамаш.
7.50 — 8.00 — Музыка, Хаоттам.
8.15 Передачай программа.
8.20 Республикански газетий обзор.
8.30 — 8.50 Литературеи искусствои (нохчий меттала).
11.15 «Советаши вахари» (нохчий меттала).
11.30 Боахам во лелаберий адресаш.
11.45 — 12.00 Пятилетка гвардейцаш (гІалгІай меттала).
15.15 — 15.30 Юртбоахама техника тоаеча. Репортаж (гІалгІай меттала).
17.15 Передачай программа. Хаоттам.
17.16 Концерт
18.00 Керда хоамаш.
18.10 Керда хоамаш (нохчий меттала).
18.20 Керда хоамаш (гІалгІай меттала).
18.30 Музыка.
18.40 «Эздел» (гІалгІай меттала).
18.55 — 19.00 Музыка.

26 ЯНВАРЬ, ПІАЬРАСКА

7.30 «Юрта Іуйренаш».
7.45 Хоамаш
7.55 — 8.00 Музыка. Хаоттам.
8.15 Передачай программа.
8.20 Республикански газетий обзор.
8.30 Исторе тема нохчий литературе йоазонхо З. Яндарбиев (нохчий меттала).
8.50 — 9.00 «ДоттагІал» (кумыкий меттала).
11.15 — 12.00 И. Мусхабов (нохчий меттала).
15.15 Евлоева Рая. (гІалгІай меттала).
15.40 — 16.00 Шераши нахи (нохчий меттала).
17.15 Передачай программа. Хаоттам.
17.16 Перестройка: гІулакхаши проблемаши (гІалгІай меттала).
17.31 «ЦІе сийгаш» (гІалгІай меттала).
17.46 Концерт.
18.00 Керда хоамаш.
18.10 Керда хоамаш (нохчий меттала).
18.20 Керда хоамаш (гІалгІай меттала).
18.30 — 19.00 Халкъа ашараш (нохчий меттала).

27 ЯНВАРЬ, ШОАТТА

7.30 «Юрта вахар» (нохчий меттала).
7.45 Хоамаш
7.55 — 8.00 Музыка. Хаоттам.
8.15 Передачай программа.
8.20 Республикански газетий обзор.
8.30 — 8.45 Вай депутаталла кандидаташ (нохчий меттала).
10.15 М. Минцаев (нохчий меттала).
10.40 Микрофона хьалхашкара театр (нохчий меттала).
11.00 «Къонал».
11.30 — 12.00 УнахцІено: дегІаахара наькъаш.
15.15 Концерт
16.00 Арендни подряд: гІулакхаши проблемаши (нохчий меттала).
16.15 — 17.00 «Кавказа Іуйренаш» яха радиожурнал.
18.00 — 19.00 «Музыкальни почта» (гІалгІай меттала).

28 ЯНВАРЬ, КІИРАНДИ

7.30 Передачай программа.
7.35 Республикански газетий обзор.
7.45 — 8.00 Парте сий коммуниста гІуланхех тийша да (гІалгІай меттала).
8.15 — 9.00 Даькъала дувц шо.
11.30 — 12.00 КІиранден музыкальни программа
15.15 — 15.30 «Дешархо» (нохчий меттала).
16.00 «Дошо бІоагІий». С. Чахкиева романа оагІонаш.
16.30 Реклама
16.40—17.00 Кумыкий ашараш (нохчий меттала).
18.00 — 19.00 «Иллеца доттагІал долчарна» яха концерт.

ТХА АДРЕС: 364907. г. Грозный, Маяковски ул. 92. Телефонаш: редактора — 22-45-57; редактора заместителя — 22-85-07; бехктокхама секретара — 22-84-68; отделий: партийни вахара — 22-53-12. промышленностеи транспортеи — 22-75-81. 22-65-01; юрта боахама — 22-47-84. 22-90-66; культура — 22-64-75.22-75-78; письмой — 22-85-64; машинописни бюро—22-89-51; корректорски — 22-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 22-45-57; заместителя редактора — 22-85-07; ответственного секретаря — 22-84-68; отделов: партийной жизни — 22-53-12 22-54-04; промышленности и транспорта —22-75-81; 22-65-01; сельского хозяйства — 22-90-66; 22-47-84; культуры — 22-64-75; 22-75-78; писем — 22-85-64; машинописное бюро — 22-89-51; корректорская — 22-89-88.

Газет арадувл шинареи ереи шоаттеи деношка

СФ03002. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий» ул. Маяковского 92 Заказ № 228.